

ဖဲဉ်စ့ဘုနံယါ ပှးနုာ်လီၤကီၢ် တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့တၢ်တီၢ်ကျဲၤ
(Pennsylvania Migrant Education Program)

ဒံၤဖလိၣ်မၣ် တၢ်တီၢ်ကျဲၤ တၢ်ပီးတၢ်လီၤ
(Diploma Project Toolkit)

တၢ်န့ၣ်ကျဲၤလၢ ဖဲဉ်စ့ဘုနံယါ (Pennsylvania) မိၢ်ပၢ်တဖၣ်အဂီၢ်- ကျဲၤဆူခီလုၣ်ကိၣ်ဒီးတၢ်လုၢ်အိၣ်သးသမူတၢ်မၤ

အိးကထိဘၣ် ၂၀၁၈ (တၢ်ကွၢ်ကဒါက့ၤ)

COMMONWEALTH OF PENNSYLVANIA
DEPARTMENT OF EDUCATION
333 Market Street
Harrisburg, PA 17126-0333
www.education.pa.gov

တၢ်ဂ့ၢ်ခိၣ်တီၢ်တဖၣ်

မိၢ်ပၢ်ယုၣ်န့း - ကျဲၤဆူခိၣ်လ့ၣ်ကိၣ်ဒီးသးသမူဒိစိၤတၢ်မၤ..... 4

တၢ်ပၢ်လီၤတၢ်ပညိၣ်ဖိတၢ်..... **Error! Bookmark not defined.**

မိၢ်ပၢ် - ကိၣ်ဖိတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤ ..... **Error! Bookmark not defined.**

တၢ်သမံၤသမိးလီၤနီၢ်ကစၢ်အသးလၢမိၢ်ပၢ်တဖၣ်အဂီၢ်..... 8

တၢ်ဆိၣ်ထွဲၤမၤစၢၤတၢ်ကရူၢ်..... **Error! Bookmark not defined.**

တီၢ်ထီၣ်ကိၣ်ဒြးဒူးတဖၣ် 13

တၢ်ဒီးစဲးဒီးတၢ်ဒီးစဲးအကျဲၤသနူတဖၣ်..... 14

တၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤလၢ တၢ်ဖျိထီၣ်တီၢ်ထီၣ်ကိၣ်ဝံၤအလီၢ်ခံတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့အဂီၢ်..... 18

ဖျိထီၣ်တီၢ်ထီၣ်ကိၣ်ဝံၤအလီၢ်ခံတၢ်တိၣ်ကျဲၤတဖၣ်..... 19

တၢ်ဟ့ၣ်တၢ်ဘူးတၢ်လဲၤလၢ ဖျိထီၣ်တီၢ်ထီၣ်ကိၣ်ဝံၤအလီၢ်ခံ တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့အဂီၢ် 23

တၢ်ကွဲးနီၣ်ဒီးတၢ်မၤစၢၤအဂၤတဖၣ် ..... **Error! Bookmark not defined.**

ယကထိၣ်တၢ်မၤစၢၤကသုၣ်လဲၣ်.

ဆိကမိၣ်ကဒါက့ၤတၢ်ဂံၢ်ဆူၣ်တဖၣ်, တၢ်လၢတဖၣ်, ဒီးတၢ်သးစဲလၢနထံၣ်လၢနဖိအပူၤဒီးဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးအဝဲသ့ၣ်လၢကထၢန့ၣ် ဆိကမိၣ်ယုၣ်တၢ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လၢတၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်သးသမူတၢ်မၤဒိစိၤတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤဖုၣ်ကိၣ်အပူၤန့ၣ်တက့ၢ်.

ကွဲးရဲၣ်လီၤတံၤသကိး, ပှၤမၤသကိးတၢ်ဖိတဖၣ်, ဟံၣ်ဖိယိဖိတဖၣ် မ့တမ့ၢ် ပှၤတဝၢကရၢဖိသၢၤ မ့တမ့ၢ် လွံၢ်ဂၤအမံၤစရိၤလၢအဝဲသကိး တၢ်ဒီးနဖိဘၣ်ပးဒီးတၢ်ယုထၢသးသမူတၢ်မၤဒိစိၤသ့တဖၣ်န့ၣ်တက့ၢ်.

သံကွဲးနဖိဘၣ်ပးဒီးလံာ်တၢ်မၤလိမိၢ်ပှၤလၢတီၤဒၢးအချၢတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤတဖၣ်လၢအမၤစၢၤအဝဲသ့ၣ်လၢကဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်လၢ, တၢ်သ့ တၢ်ဘၣ်, မ့တမ့ၢ် တၢ်သးစဲန့ၣ်တက့ၢ်.

ဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါနဖိလၢကအိၣ်ဖဲကိၣ်အပူၤန့ၣ်တက့ၢ်.

ဒိကန့ၣ်, ဒိကန့ၣ်, ဒိကန့ၣ်!

မၤစၢၤနဖိလၢအတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့တၢ်ဖံးတၢ်မၤအကျိၤအကျဲအပူၤလၢနကဂ့ၢ်လိာ်ဘိၣ်လိာ်တၢ်ထံၣ်တၢ်ဆိကမိၣ်တဖၣ်လၢနသးတလီၤ ပလိာ်ဒီးတအၢၣ်လီၤတူၢ်လိာ်ဘၣ်တဖၣ်အလီၤန့ၣ်တက့ၢ်.

နသ့ၣ်ညါတၢ်မနုၤလၢအမၤဆူၣ်ထီၣ်နဖိအသးအဂ့ၢ်ကတၢ်န့ၣ်လီၤ - ကမ့ၢ်ဝဲနတၢ်နံၤကမ့ၢ်, နတၢ်မၤလီၤနံၤတၢ်, နတၢ်ဖိးဟုအိၤ - ဖဲအဝဲ အသးဘၣ်တံာ်တၢ် မ့တမ့ၢ် သးဟးဂီၤအခါန့ၣ်လီၤ.

ပတြၢၤအိၤဒီးတၢ်အပတီၢ်ခဲလၢာ်လၢကျဲလၢအဘၣ်အတီအပူၤ - ဖဲအမ့ၢ်တၢ်လၢအဆံးကိၣ်ဖိၣ်လဲၣ်အခါန့ၣ်တက့ၢ်!

တၢ်ဟံလီၤတၢ်ပညိၣ်ဖိတၢ်

ယဆီၣ်ထွဲမၤစၢၤယဖိအတၢ်ယုထၢသးသမူတၢ်မၤဒီစိၤတဖၣ်ကသုၣ်လဲၣ်.

ဒ်န့ၣ်ပုၤလၢအသ့ၣ်ညါဖိသ့ၣ်အဂ့ၤကတၢၢ်အသိး. မိၢ်ပၢ်တဖၣ်ဒီးပုၤကွၢ်ထွဲတၢ်တဖၣ်န့ၣ်ပုၤထဲတဂၤစိၤဒီးအိၣ်လၢတၢ်လီၤလၢအကဲဘျး ကဲဖျိၣ်လၢကဟ့ၣ်တၢ်ထံၣ်တၢ်ခိဆၢတဖၣ်ဒီးတၢ်န့ၣ်ပုၤတၢ်လီၤတၢ်လီၤဆဲးတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. မိၢ်ပၢ်ဒီးပုၤကွၢ်ထွဲတၢ်အါတက့ၢ်တဖၣ်မ့ၢ်သ့ၣ် ပိၢ်သးဝးလၢအဝဲသ့ၣ်အဖိယုထံၣ်သ့ၣ်ညါဝဲဒၣ်တၢ်လၢအဝဲသ့ၣ်ကမၤဝဲဒၣ်လၢအတၢ်အိၣ်မူအပူၤဒၣ်လဲၣ်. အဝဲသ့ၣ်အိၣ်ဒီးတၢ်ဘၣ်ယိၣ်ဘၣ် ယးဒီးအဝဲသ့ၣ်အဖိအတၢ်ယုထၢသးသမူတၢ်မၤဒီစိၤအကျဲတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်ဂ့ၢ်ဝဲန့ၣ်အယိ, နကြၢၤဟံလီၤတၢ်ပညိၣ်ဖိတၢ်တဖၣ်လၢ နဖိအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဟံလီၤတၢ်ပညိၣ်ဖိတၢ်တဖၣ်

- **ဟံလီၤတၢ်ပညိၣ်ဖိတၢ်လၢအိၣ်ဒီးတၢ်မၤယုၣ်မၤသကိးတၢ်တပူၤယိတသ့ၣ်အသ့** – ပအဲၣ်ဒီးတၢ်အဂ့ၤကတၢၢ်လၢပဖိအဂီၢ် ခဲလၢၣ်န့ၣ်လီၤ. သိၣ်လိန့ၣ်ဖိလၢကဆိကမိၣ်တၢ်လၢကသ့ၣ်ဟံလီၤဒီးတၢ်တုၤထီၣ်ထီၣ်ဘးဒီးတၢ်ပညိၣ်ဖိတၢ်တဖၣ်န့ၣ်တက့ၢ်. တၢ်အံၤကမၤစၢၤအဝဲသ့ၣ်လၢကကဲထီၣ်ပုၤလၢအမၤန့ၣ်တၢ်အဂ့ၤကတၢၢ်လၢအနီၢ်ကစၢ်ဒၣ်ဝဲန့ၣ်လီၤ. တၢ်အံၤကမၤဒိၣ်ထီၣ် ထီထီၣ်အဝဲသ့ၣ်လၢကသ့ၣ်ပၤဆုၢ်တၢ်ပိၢ်ထွဲထီၣ်အစၢတဖၣ်လၢအဝဲသ့ၣ်အတၢ်အိၣ်မူအိၣ်ဂဲၤအပူၤဒီးမၤန့ၣ်တၢ်သ့ၣ်ညါဟံပနီၣ် လၢအကြၢၤမၤန့ၣ်ဝဲန့ၣ်လီၤ.
- **ဟံလီၤကတီၢ်ဖျိဒီးကတီၢ်ထီတၢ်ပညိၣ်ဖိတၢ်တဖၣ်** – တၢ်ဟံလီၤတၢ်ပညိၣ်ဖိတၢ်တဖၣ်န့ၣ်မ့ၢ်ဝဲဘီလၢအကန့ၣ်အုၣ်ခံခိခံက ပၤလၢၣ်သ့ၣ်ဒၣ်န့ၣ်လီၤ. ကတီၢ်ဖျိဒီးကတီၢ်ထီတၢ်ပညိၣ်ဖိတၢ်တဖၣ်န့ၣ်ကြၢၤမ့ၢ်ဝဲတၢ်ယိယိဖိ, မ့ၢ်တၢ်လၢအနီၢ်ကတီၢ်, ဒီးတၢ် မၤန့ၣ်မၤန့ၣ်အီၤသ့ၣ်န့ၣ်လီၤ. မၤသကိးတၢ်ဒီးန့ၣ်ဖိလၢနကနီၤဖးလီၤကတီၢ်-ထီတၢ်ပညိၣ်ဖိတၢ်တဖၣ်လၢတၢ်မၤန့ၣ်မၤန့ၣ်တၢ်သ့ၣ် အပတီၢ်တဖၣ်အပူၤတက့ၢ်. အဒိ –
  - ကတီၢ်ထီတၢ်ပညိၣ်ဖိတၢ်လၢအမၤဒိၣ်ထီထီၣ်အဝဲသ့ၣ်အအဲကလံးန့ၣ်ကအိၣ်ဒီးကတီၢ်ဖျိတၢ်ပညိၣ်ဖိတၢ် တဖၣ်ဒ်အမ့ၢ်, မၤလိန့ၣ်တၢ်ကတီၢ်အသိသၢဖျါဒီးအဝဲသ့ၣ်အတၢ်ဘၣ်ထွဲဘၣ်ယးလိၣ်သးတဖၣ်လၢတၢ်န့ၣ်စ့ၣ်စ့ၣ်န့ၣ် တက့ၢ်. တၢ်အံၤကမၤညါထီၣ်စၢၤအဝဲသ့ၣ်အတၢ်မၤလိဝီၤဩအခိပညိတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.
- **န့ၣ်ပုၤဖျါထီၣ်တၢ်ဂံၢ်ဆူၣ်ဒီးတၢ်ဂံၢ်စၢ်တဖၣ်** – တၢ်မံသ့ၣ်မံသးလၢနဖိမၤန့ၣ်အီၤလၢတၢ်မၤန့ၣ်တၢ်ဆဲးဆဲးဖိ, ဘၣ်ဆၣ်သန့ၣ်က တၢ်ပညိၣ်ဖိတၢ်လၢအကဲဘျးကဲဖျိၣ်တဖၣ်ကမၤစၢၤအဝဲသ့ၣ်လၢကအိၣ်ဒီးတၢ်ဂံၢ်တၢ်ဘါဒီးတၢ်န့ၣ်လၢအဂၢၢ်အကျါဖဲအဝဲသ့ၣ် မၤန့ၣ်တၢ်ဒိၣ်ထီၣ်အါထီၣ်ကွၢ်ကွၢ်အခါန့ၣ်လီၤ. မၤစၢၤအဝဲသ့ၣ်လၢကမၤလိန့ၣ်တၢ်န့ၣ်ဘျးတဖၣ်လၢတၢ်ဟံလီၤတၢ်ပညိၣ်ဖိတၢ် ဆဲးဆဲးဖိတဖၣ်, ပၤဆုၢ်ရဲၣ်ကျဲၤဝဲသ့တဖၣ်, ဒီးကတီၢ်ဖျိတဖၣ်န့ၣ်တက့ၢ်.
- **န့ၣ်ပုၤဖျါထီၣ်တၢ်မၤစၢၤတဖၣ်လၢအအိၣ်လၢကွီၤဒီးပုၤတဝၢအပူၤ**– ဆိကမိၣ်ဘၣ်ယးဒီးတၢ်မၤစၢၤလၢနမၤန့ၣ်အီၤသ့တဖၣ်ဖဲန့ၣ် ဘၣ်သဂၢၢ်အခိၣ်ထံးတဘျီဒီးတၢ်သးဘၣ်တံၢ်တံၢ်, တၢ်သးဟးဂီၤ, ဒီးတၢ်မၤစၢၤတအိၣ်ဖဲကွီၤန့ၣ်တက့ၢ်.
  - ဒ်ယမ့ၢ်မိၢ်ပၢ်တဂၤအသိးယဖိလၢကဖျိထီၣ်လၢတီၤထီၣ်ကွီၤအဂီၢ်ယမၤတၢ်မနုၤကသ့ၣ်လဲၣ်.
  - မ့ၢ်မတၢ်မၤစၢၤယၤကသ့ၣ်လဲၣ်.
  - မ့ၢ်ယန့ၣ်ပၢ်တၢ်ဖျိထီၣ်တီၤထီၣ်ကွီၤတၢ်လိၣ်ဘၣ်တဖၣ်ခါ.
  - မ့ၢ်ယတၢ်တၢ်/တၢ်ကိတၢ်ခဲမနုၤတဖၣ်လၢအဒိသဒၢယၤလၢယကမၤစၢၤယဖိလဲၣ်.

****တဘၣ်သးယၤလၢနကယုန့ၣ်တၢ်တိစၢၤမၤစၢၤလၢနဖိ အပူၤသ့ပုၤဘၣ်မၤစၢၤဆိၣ်ထွဲပုၤကွီၤ (Student Support Specialist) အအိၣ်ဖဲန့ၣ်ကျဲၤဟံလီၤတၢ်ပညိၣ်ဖိတၢ်တဖၣ်အခါတဂ့ၤန့ၣ်တက့ၢ်.

မိတ်တော်ဟုန်ကုန်ဟုန်ဖး-

တၢ်တဲသကိးတၢ်န့ၣ်မ့ၢ်ဝဲ “ကျဲခံဘိ” န့ၣ်လီၤ.
ပှၤက့ၢ်ဖိတဖၣ်တဲဖျါထီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤလၢအ
ဘျုးအဖိၣ်အိၣ်လၢက့ၢ်ဒီးလၢပှၤန့ၣ်တၢ်တဖၣ်
အအိၣ်သ့န့ၣ်လီၤ! မိတ်တဖၣ်, ယုၣ်ဒီးပှၤလၢ
တလဲၤတုၤဆူတီၤထီၣ်က့ၢ် မ့တမ့ၢ် ဒိလ့ၣ်က့ၢ်
တဖၣ်, ဟုန်ထီၣ်တၢ်ဟုန်ကုန်ဟုန်ဖး
လၢအဂ့ၢ်တဖၣ်သ့န့ၣ်လီၤ.!

တၢ်သမံသမိးလီၤနီၢ်ကစၢ်အသးလၢမိၢ်ပၢ်တဖၣ်အဂီၢ်

ဒ်န့ၢ်မိၢ်ပၢ်တဖၣ်အသး, န့ၢ်ပုၤလၢအမူအဒါအိၣ်ဖးဒိၣ်လၢန့ၣ်ဖိ “အတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤကရူၢ်” အပူၤန့ၣ်လီၤ. စးထီၣ်သ့ၣ်ထီၣ်တၢ်ဟံးမူဒါလၢ အဂ့ၢ်ဒီးထီၣ်ထွဲမၤစၢၤန့ၣ်လီၤန့ၣ်လီၤတၢ်န့ၣ်ဖိအိၣ်ဒီးတၢ်ကိးမံၤဒီးတၢ်လိၣ်ဘၣ်အိၣ်လၢကဖျိတၢ်ထီၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. နတၢ်မၤသကိးတၢ်ဒီး န့ၣ်ဖိဒီးက့ၢ်န့ၣ်ကဒုးန့ၣ်ပၢ်ဖျါထီၣ်တၢ်အပတီၢ်တဖၣ်လၢအဝဲကမၤန့ၢ်တၢ်ဖံးတၢ်မၤလၢအလီၤသ့ၣ်မံသးမ့ၢ် မ့တမ့ၢ် ဒီလုၢ်ကိၣ်တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ် သ့ဖဲဖျါထီၣ်တၢ်ထီၣ်ဝံၤအလီၢ်ခဲန့ၣ်လီၤ. စူးကါတၢ်သမံသမိးစရီအံၤလၢန့ၣ်ကယုသ့ၣ်ညါလၢမ့ၢ်န့ၣ်မၤသးဒ်လဲၣ်ဖဲလီၢ်ကဝီၤတဖၣ်အံၤအပူၤ-

တၢ်ဂံၢ်ဆူၣ်တဖၣ်

- ယန့ၢ်လၢယဖိအံၤမၤတၢ်မၤဂ့ၢ်ဂ့ၢ်ကလဲၣ်လၢအဝဲသ့ၣ်အတၢ်မၤလိအကတီၢ်တဖၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ.
- ယမၤသကိးတၢ်တပူၤဃိဒီးယဖိ, ဒီးယပၣ်ယုၣ်လၢတၢ်ထၢဖျိတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျဲၤလၢယဖိလိၣ်ဘၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.
- ယသးအိၣ်လၢယကမၤတၢ်ဆူၣ်ဆူၣ်, ဒီးသန့ၤလီၤက့ၢ်သးဒၣ်ဝဲ, ဒီးအိၣ်ဒီးတၢ်သးစွံကတုၤလၢယကကဲထီၣ်ပုၤဒီဂ့ၢ်တဲာ်ဘၣ် လၢယဖိအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.
- ညီၣ်န့ၢ်ယတဲသကိးတၢ်ဒီးယဖိဘၣ်ယးဒီးအဝဲသ့ၣ်အတၢ်တီၢ်ကျဲၤတဖၣ်လၢအဝဲသ့ၣ်အခါဆူညါအဂီၢ်, ဒီးယဒိကန့ၣ်အဝဲသ့ၣ် အတၢ်ထံၣ်တၢ်ဆိကမိၣ်တဖၣ်ဒီးတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

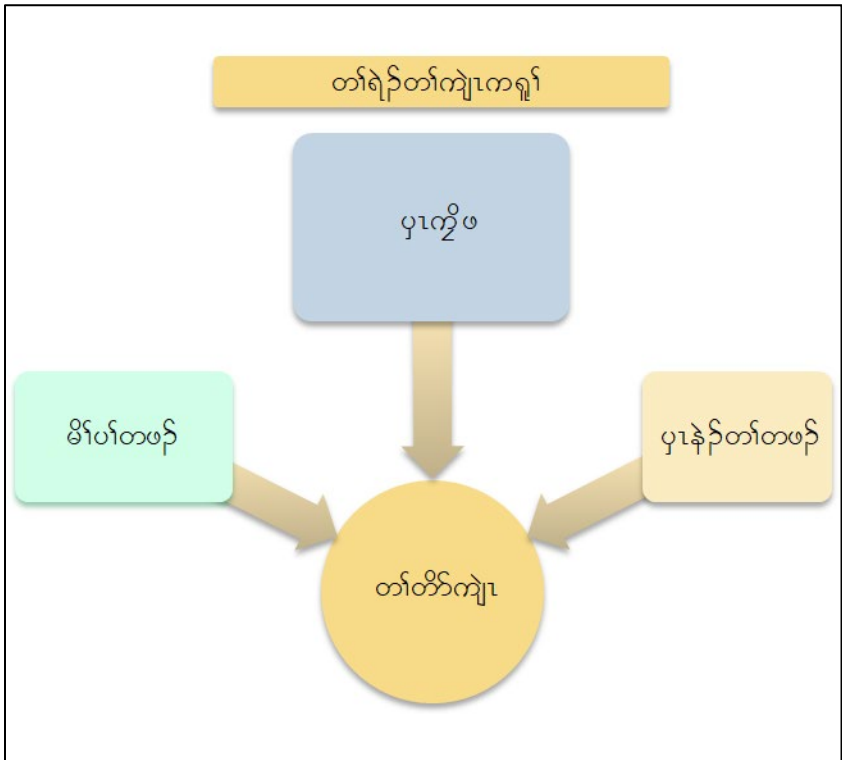
တၢ်တၢ်တဖၣ်/တၢ်ကီတၢ်ခဲတဖၣ်

- ယတၢ်ဖံးတၢ်မၤတချုးတဒးဒီးယတအိၣ်ဒီးတၢ်ဆၢကတီၢ်ထီၣ်တၢ်လၢယကတဲသကိးတၢ်ဒီးယဖိဘၣ်န့ၣ်လီၤ.
- ယဖိမ့ၢ်ပုၤအခိၣ်ထံးကတၢ်တဂၤလၢပဟံၣ်ဖိဃိဖိအပူၤလၢအိၣ်ဒီးတၢ်ပညိၣ်ဖိတၢ်လၢကထီၣ်ခိလုၢ်ကိၣ်န့ၣ်လီၤ.
- တဘျီတခိၣ်ယဝံခိၣ်ဒိၣ်ခဲယၢ မ့တမ့ၢ် ယတသ့ၣ်ညါလၢယကမၤန့ၢ်တၢ်မၤစၢၤလၢတၢ်လီၢ်ဖဲလဲၣ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ.
- ယတသ့ၣ်ညါလီၤတၢ်လၢယဖိလိၣ်ဘၣ်တၢ်မၤလိမန့ၤတဖၣ်လၢကဖျိထီၣ်လၢတၢ်ထီၣ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ.
- ယသ့ၣ်ညါယဖိအတၢ်သးစဲတဖၣ်ဒီးတၢ်အဲၣ်ဒီးတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.
- ယသ့ၣ်ညါယဖိအခိလုၢ်ကိၣ်/သးသမူတၢ်မၤဒိစိၤတၢ်တီၢ်ကျဲၤတဖၣ်ဖဲတၢ်ထီၣ်ဝံၤအလီၢ်ခဲန့ၣ်လီၤ.

တၢ်ရဲၣ်ကျဲၤဆိတၢ်

- ယအိၣ်ကတဲာ်ကတီၢ်သးလၢယကဟ့ၣ်လီၤသးမၤတၢ်ဖံးတၢ်မၤလၢယကမၤစၢၤယဖိကမၤန့ၢ်တၢ်လၢကိၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ.
- ယအိၣ်ဒီး/ယကယုထံၣ်ကျိၣ်စုတၢ်တိစၢၤမၤစၢၤတၢ်ကရၢကရိတဖၣ်လၢယဖိဖျိကိၣ်ဝံၤအလီၢ်ခဲတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့အဂီၢ်ဒီးအိၣ် ဒီးတၢ်ပၢ်ကီၤစုတၢ်တီၢ်ကျဲၤန့ၣ်လီၤ.
- ယမၤတၢ်လၢယကမၤဘၣ်လိၣ်ဖိးမံပဟံၣ်ဖိဃိဖိတၢ်ရဲၣ်လီၤကျဲၤလီၤလၢကဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤယဖိအတၢ်မၤလိမၤဒီးတၢ်ရဲၣ်လီၤကျဲၤ လီၤန့ၣ်လီၤ.
- ယမၤစၢၤယဖိတၢ်န့ၣ်ကျဲၤလၢကမၤန့ၢ် မ့တမ့ၢ် ကအိၣ်ဒီးတၢ်ဖံးတၢ်မၤထီၣ်ဘၣ်သ့န့ၣ်လီၤ.
- ယအိၣ်ထွဲယဖိအသးသမူဒိစိၤတၢ်ဖံးတၢ်မၤတၢ်သးစဲတဖၣ်ဒီးတၢ်ပညိၣ်ဖိတၢ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

- ယဟ်သုဂ်ဟ်သးဒီးအိဉ်ကတဲာ်ကတိးသးလၢယကဆိဉ်ထွဲယဖိအဝံစိာ်တိဆုဒီးတၢ်အိဉ်မူအိဉ်ဂဲၤတၢ်ရဲဉ်တၢ်ကျဲၤတဖဉ်ဖဲတိးထီကိဉ်ဝံၤအလီၢ်ခဲန့ဉ်လီၤ.

တၢ်အိဉ်ထွဲမၤစၢၤတၢ်ကရူၢ်

တၢ်အရူဒိဉ်ဘဉ်သးတၢ်ကရၢကရဲဒုးအိဉ်ထီဉ်ကရူၢ်ဆိဉ်ထွဲမၤစၢၤတၢ်လၢမိာ်ပာ်တဖဉ်အဂီၢ်

တၢ်အံၤအရူဒိဉ်ခိဉ်မးလၢပှၤသးလီၢ်သးကျဲမိာ်ပာ်တဖဉ်ကသုဉ်ညါဒီးဆိဉ်ထွဲမၤစၢၤအဝဲသ့ဉ်အဖိအခါဆူညါခိဖျိဆဲးကျိးဆဲးကျါလီၢ်ကတိးပှၤတဝၢကရၢတဖဉ်, လံာ်ရိဒးတဖဉ်, တၢ်သုဂ်ဖုံသးညါမူး/တၢ်ဂဲၤလိာ်ကွဲမူးဖဲထၢဉ်တဖဉ်, ဒီးတၢ်ဘူဉ်တၢ်ဘါတၢ်ကရၢကရိတဖဉ်လၢအဝဲသ့ဉ်န့ဉ်လီၤပုဉ်ယုာ်မၤသကိးတၢ်အပူၤန့ဉ်လီၤ. အဝဲသ့ဉ်ဟ့ဉ်လီၤတၢ်မၤလိမၤဒီးတၢ်ဆိဉ်ထွဲမၤစၢၤတဖဉ် မ့တမ့ၢ် တၢ်သုဂ်ဖုံသးညါ/တၢ်ဂဲၤလိာ်ကွဲမူးတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤတဖဉ်သ့န့ဉ်လီၤ. တၢ်သ့ဉ်တဖဉ်အံၤမ့ၢ်ဝဲဒဉ်နီဉ်ဝံာ်ခံအရူဒိဉ်လၢတၢ်ကမၤန့ၤတၢ်လၢတၢ်မၤလိမၤဒီးအပူၤန့ဉ်လီၤ. မိာ်ပာ်တဖဉ်ဒီးကိဉ်သရဲဉ်တဖဉ် မ့တမ့ၢ် ပှၤလၢအဆိဉ်ထွဲမၤစၢၤတၢ်အမူအဒါတဖဉ်တမ့ၢ်တၢ်ကဆိတလဲအိးဘဉ်, ဘဉ်သ့ဉ်သ့ဉ်ကမ့ၢ်ဝဲတၢ်လၢကဘဉ်ဆိဉ်ထွဲဒီးမၤဒ်သိးပှၤတဂၤဒီးတဂၤကမၤအမူအဒါတဖဉ်လၢကမၤလိာ်တၢ်ဖိသဉ်အတၢ်မၤန့ၤတၢ်န့ဉ်လီၤ. မိာ်ပာ်တဖဉ်လိဉ်ပံးဂ့ၢ်ဝဲမၤတၢ်ခိဖျိထီဉ်ဒီးဆိဉ်ထွဲမၤစၢၤတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤတဖဉ်လၢအဝဲသ့ဉ်အဖိန့ဉ်လီၤပုဉ်ယုာ်ဝဲတဖဉ်အပူၤလၢကမၤစၢၤအဖိတဖဉ်လၢကမၤန့ၤတၢ်လၢကတိာ်ဖုဒီးကတိာ်ထီတၢ်ပညိဉ်ဖိတၢ်တဖဉ်အပူၤန့ဉ်လီၤ. မိာ်ပာ်တဖဉ်, ကိဉ်သရဲဉ်တဖဉ်, ဒီးပှၤဟ့ဉ်ကူဉ်ဟ့ဉ်ဖးတၢ်တဖဉ်လိဉ်ဘဉ်လၢကသုဉ်ထီဉ်တၢ်မၤယုာ်မၤသကိးတၢ်လၢကဒုးအိဉ်ထီဉ်တၢ်ဂုဉ်ကျဲးစးမၤသကိးတၢ်တပူၤယိလၢကတိာ်အံၤလၢကတုၤယိဆူတၢ်ပညိဉ်ဖိတၢ်-လၢကထံဉ်အဝဲသ့ဉ်အဖိအတၢ်မၤန့ၤတၢ်န့ဉ်လီၤ.

ကရူာ်ဆိဉ်ထွဲမၤစၢၤတၢ်လၢမိာ်ပၢ်တဖၣ်အဂီၢ်

ကိၣ်တၢ်ဆိဉ်ထွဲ မၤစၢၤတဖၣ်	ကို	လီၢ်ကဝီၤ ပှၤတဝါ တၢ်ကရၢကရီ တဖၣ်	လံာ်ရိၤဒၢးတဖၣ်	တၢ်သ့ၣ်ဖုံသးညီအ မူး/တၢ်ဂဲၤလိာ်ကွဲ ထၢၣ်တဖၣ်	တၢ်ဘူၣ်တၢ်ဘါ ကရၢတဖၣ်	ဟံၣ်ဖိယိဖိတဖၣ်
ကိၣ်ခဲလၢာ်ကြၢးဆိဉ် ဒီးကိၣ်တၢ်ဆိဉ်ထွဲ မၤစၢၤလိာ်တဲစိနီၣ်ဂံၢ် န့ၣ်လီၤ.	မၤသ့ၣ်ညါနသးဒီး နဖိအကိၣ်သရၣ် တဖၣ်. ပှၤဟ့ၣ် ကူၣ်တၢ်တဖၣ်, ပှၤကိၣ်ဖိဖှၣ်ဖိမိာ်ပီ ညါခိၣ်, ဒီးပှၤမၤ တၢ်ဖိလၢအဆိဉ် ထွဲမၤစၢၤတၢ်တ ဖၣ်န့ၣ်တက့ၢ်.	တၢ်ဟ့ၣ်လီၤတၢ် မနုၤတဖၣ်လၢပှၤတ ဝါအပူၤလဲၣ်.	အဝဲသ့ၣ်ဟ့ၣ်လီၤ တၢ်မၤလိမၤဒီးတၢ် ဟူးတၢ်ဂဲၤ မ့တမ့ၢ် တၢ်အိၣ်ဖိၣ်တဲသ ကိးအကလုာ်မနုၤ တဖၣ်လဲၣ်.	အဝဲသ့ၣ်ဟ့ၣ်လီၤ တၢ်ဂဲၤလိာ်ကွဲ မ့တမ့ၢ် တၢ်သ့ၣ်ဖုံ သးညီမူးတၢ်ဟူးတၢ် ဂဲၤအကလုာ်မနုၤ တဖၣ်လဲၣ်.	မ့ၢ်အဝဲသ့ၣ်ဟ့ၣ် လီၤတၢ်မၤစၢၤမနုၤ တဖၣ်လၢကမၤစၢၤ ယဖိတဖၣ်အဂီၢ် လဲၣ်.	ယန့ၢ်န့ၢ်ပှၤဟံၣ်ဖိ ယိဖိတဖၣ်အံၤလၢ ကဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါ ယဖိတဖၣ်ခိဖျိအဝဲ သ့ၣ်အတၢ်ကူၣ် ဘၣ်ကူၣ်သ့အတီၤ ပတီၢ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.
မ့ၢ်မတၤလၢအကြၢးဝဲဘၣ်ဝဲလၢတၢ်ဆိဉ်ထွဲမၤစၢၤအံၤအဂီၢ်လဲၣ်.						

ကရူင်ဆိန်ထွဲမၤစၢၤတၢ်လၢမိၢ်ပၢ်တဖၣ်အဂီၢ်

ကရူင်တၢ်ဆိန်ထွဲမၤစၢၤတဖၣ်	က္တိ	လီၢ်ကဝီၤပုၤတၢ်တၢ်ကရၢကရိတဖၣ်	လံာ်ရိၤဒၢးတဖၣ်, တၢ်သ့ၣ်ဖုံသးညီအမူး/တၢ်ဂဲၤလီၢ်ကွဲၤစ့ထၢၣ်တဖၣ်, တၢ်သ့ၣ်တၢ်ဘၢကရၢတဖၣ်	တၢ်ဆိန်ထွဲမၤစၢၤအဂၤပုၤဘျးစဲတဖၣ်လၢပုၤကူၣ်လီၢ်တၢ်တဖၣ်အဂီၢ်
<p>လိတဲစိ _____</p> <p>ကရူင် _____</p> <p>ငံသဲစးပၢ်ဖျါဝဲအသိး, ကီၢ်ရူၣ်ကွီလီၢ်ကဝီၤကဘၣ်ဟ့ၣ်လီၢ်တၢ်ဆိန်ထွဲမၤစၢၤဆူပုၤကတိၤကရူၣ်အဂၤတဖၣ်အဆိန်န့ၣ်လီၤ. မိၢ်ပၢ်တဖၣ်လိၣ်ဘၣ်ဝဲဒၣ်ပုၤတဲကျိးထံတၢ်တဖၣ်လၢကန့ၣ်လီၤပၣ်ယုၣ်လၢကွီတၢ်အိၣ်ဖိၣ် မ့တမ့ၢ် တၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤတဘျီလၢအပူၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်အံၤပၣ်ယုၣ်ဒီးတၢ်ထံၣ်လီၢ်သးဒီးကွီသရၣ်တဖၣ်, ပုၤဟ့ၣ်ကူၣ်တၢ်တဖၣ်, ပုၤကွီဖိအပီညါခိၣ်တဖၣ်, ဒီးကွီတၢ်ဆိန်ထွဲမၤစၢၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.</p>	<p>ကွီသရၣ်တဖၣ်</p> <p>မံၤ _____</p>	<p>ပုၤပၤဆုၤရဲၣ်ကျဲၤတၢ်အခိၣ်</p> <p>မံၤ _____</p>	<p>လံာ်ရိၤဒၢးခိၣ်</p> <p>မံၤ _____</p>	<p>မံၤ _____</p>
	<p>လိတဲစိ _____</p> <p>အံၤမ့(လ) _____</p>	<p>လိတဲစိ _____</p> <p>အံၤမ့(လ) _____</p>	<p>လိတဲစိ _____</p> <p>အံၤမ့(လ) _____</p>	<p>လိတဲစိ _____</p> <p>အံၤမ့(လ) _____</p>
	<p>ပုၤဟ့ၣ်ကူၣ်တၢ်</p> <p>မံၤ _____</p>	<p>တၢ်ဂ့ၢ်ပုၤမၤတၢ်ဖိ</p> <p>မံၤ _____</p>	<p>တၢ်တီၢ်ကျဲၤအခိၣ်</p> <p>မံၤ _____</p>	<p>မံၤ _____</p>
	<p>လိတဲစိ _____</p> <p>အံၤမ့(လ) _____</p>	<p>လိတဲစိ _____</p> <p>အံၤမ့(လ) _____</p>	<p>လိတဲစိ _____</p> <p>အံၤမ့(လ) _____</p>	<p>လိတဲစိ _____</p> <p>အံၤမ့(လ) _____</p>
	<p>ကွီခိၣ်/ပုၤကွီဖိအပီညါခိၣ်</p> <p>မံၤ _____</p>	<p>ကရူၢ်ခိၣ်တဖၣ်</p> <p>မံၤ _____</p>	<p>တၢ်တီၢ်ကျဲၤစးထီၣ်အခါဖဲလဲၣ်.</p>	<p>မံၤ _____</p>
	<p>လိတဲစိ _____</p> <p>အံၤမ့(လ) _____</p>	<p>လိတဲစိ _____</p> <p>အံၤမ့(လ) _____</p>	<p>_____</p>	<p>လိတဲစိ _____</p>
	<p>ပုၤသုးလီၢ်သုးကျဲၤပုၤမၤတၢ်ဖိ</p> <p>မံၤ _____</p>	<p>_____</p>	<p>_____</p>	<p>အံၤမ့(လ) _____</p>
	<p>လိတဲစိ _____</p> <p>အံၤမ့(လ) _____</p>	<p>_____</p>	<p>_____</p>	<p>_____</p>
	<p>_____</p>	<p>_____</p>	<p>_____</p>	<p>_____</p>

လၢ U.S.အပူ၊ မိၢ်ပၢ်တဖၣ်ထံၣ်လိာ်သးဒီးကိၣ်သရၣ်တဖၣ်, ကိၣ်ပၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်တၢ်တဖၣ်, ဒီးပၢ်မၤတၢ်ဖိဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤတၢ်အဂၤတဖၣ် (ဒ်အမ့ၢ် PA-MEP ပၢ်မၤတၢ်ဖိ) လၢကတၢၣ်ပိၣ်သကိးအဝဲသ့ၣ်အဖိအခါဆူညါန့ၣ်လီၤ.

ပၢ်မံၤဒီးတၢ်ဆဲးကျိးဆဲးကျါတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤလၢနဖိအကိၣ်ပၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်တၢ်, ကိၣ်သရၣ်လၢနန့ၣ်အိၤ, PA-MEP ပၢ်မၤတၢ်ဖိဒီးနဖိ အပူၤန့ၣ်တၢ်အဂီၢ် လၢတၢ်လီၤလၢအညိအဘျါအပူၤဒီးဆဲးကျါအဝဲသ့ၣ်ဖဲနလိာ်ဘၣ်တၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်ဒီးတၢ်ဆိၣ်ထွဲအခါန့ၣ်တက့ၢ်.

လၢ U.S.အပူ, ဖိသၣ်တဖၣ်သးတလီၤပလိာ်ဒီးအဝဲသ့ၣ်အမိၢ်ပၢ်တဖၣ်သုလၢအိၣ်ဒီးတၢ်ပၢ်ကဲလိာ်သးန့ၣ်လီၤ. နၢဒီးနဖိယုၣ်လီၤတၢ်ဂ့ၢ် ကိမ့ၢ်တန့ၢ်ဘၣ်န့ၣ်, ဆဲးကျါကိၣ်အပူၤဟ့ၣ်ကူၣ်တၢ်, ကိၣ်သရၣ်လၢနန့ၣ်အိၤ, မ့တမ့ၢ် ပၢ်ဖိသၣ်အပူၤန့ၣ်တၢ်လၢတၢ်ယုၣ်လီၤတၢ်အစၢၤ တဖၣ်အဂီၢ်တက့ၢ်.

သ့ၣ်နီၣ်ထီၣ်လၢနကဆဲးကျါန “တၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤကရူၢ်” လၢကမၤလၢကပိၤသကိးတၢ်မၤနၢၤတၢ်တဖၣ်အဂီၢ်, သ့စ့ၢ်ကိးန့ၣ်တက့ၢ်!

တၢ်ထီၣ်ကိၣ်ဒူးဒူးတဖၣ်

ကိၣ်ကိးဖျါဒ်ဒီးဆိၣ်ဒီးတၢ်ဖျိထီၣ်ကိၣ်တၢ်လိာ်ဘၣ်တဖၣ်လၢအလီၤဆိလိာ်အသးန့ၣ်လီၤ. တၢ်လၢလၢာ်မ့ၢ်ဝဲတၢ်ထီၣ်ပတီၢ်မုၢ်လၢ ဖဲၣ်စိၣ်ဘ့ နယါ (Pennsylvania) အပူၤန့ၣ်လီၤ. နဖိအတၢ်မၤလိစရိတၢ်လိာ်ဘၣ်တဖၣ်ကလီၤကၢ်တမံၤယိဒီးတၢ်အံၤဘၣ်ဆၣ်မၤလီၤတၢ်လၢနက ယုထံၣ်ကိၣ်တၢ်လိာ်ဘၣ်တဖၣ်လီၤတၢ်လီၤဆဲး, ဒ်သိးနဖိမၤလၢပုၤတၢ်လိာ်တဖၣ်ခဲလၢာ်ခဲဆုကသုလၢာ်လၢာ်ဆုဒီးဘၣ်ဆၢဘၣ်ကတီၢ် န့ၣ်တက့ၢ်. မ့ၢ်တညိတဘျါလၢနဂီၢ်လၢနကမၤန့ၢ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤအံၤခိဖျါနကိၣ်အပူၤယဲၤသန့န့ၣ်, မၤတၢ်သ့ၣ်ဆၢဖးကတီၢ်ဒီးကိၣ်ပၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ် တၢ်န့ၣ်တက့ၢ်. ပၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်တၢ်အံၤမ့ၢ်ဝဲပၢ်အဂ့ၢ်ကတၢၢ်လၢနကသံကွၢ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤအံၤအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်မၤလိအကတီၢ်တဖၣ်	၉ တီၢ်	၁၀ တီၢ်	၁၁ တီၢ်	၁၂ တီၢ်	ဒူးဒူး
အဲကလံး	၁	၁	၁	၁	၄
တၢ်ဂံၢ်တၢ်ဒူး	၁	၁	၁	၁	၄
ဝဲအ့ၣ်	၁	၁	၁	၁	၄
ပၢ်ဂ့ၢ်ဝိဝဲအ့ၣ်ပိညါ	၁	၁	၁	၁	၄
ထံဂ့ၢ်ကီၢ်ဂၤအကျိၣ်			၁	၁	၂
ပၢ်ကူပုၤကညိအန့ဆၢပိညါ	၁	၁			၂
လံာ်လၢတၢ်ယုထၢမၤလိအိၣ်သ့တဖၣ်			၁	၁	၂
တၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့ဒီးနီၢ်ခိတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤတၢ်မၤလိ	၀.၅	၀.၅	၀.၅		၁.၅
တၢ်ဖျိထီၣ်ကိၣ်တၢ်လိာ်ဘၣ်အဂၤတဖၣ်- တၢ်ဖျိထီၣ်ကိၣ် တၢ်တီၢ်ကျဲၤ, တၢ်မၤစၢၤတၢ်အန့ၣ်ရဲၣ်တဖၣ်ဒီးဂံၢ်ခိၣ်ထံးတၢ် ဒီးဝဲတဖၣ်				ခဲလၢာ်ပၢ်ဖိၣ်	၂၃.၅

ဝံသးစူမေးလၢပုၤလံာ်တၢ်ဖျါလၢလၢဒီးနဖိအကီၢ်ရၢၣ်ကွီၤလီၢ်ကဝီၤတၢ်လိာ်ဘၣ်တဖၣ်-

တၢ်မၤလိအကတီၢ်တဖၣ်	၉ တီၤ	၁၀ တီၤ	၁၁ တီၤ	၁၂ တီၤ	ခြးဒူး
အဲကလံး					
တၢ်ဂံၢ်တၢ်ဒူး					
စဲအ့ၣ်					
ပုၤဂ့ၢ်စိစဲအ့ၣ်ပိညါ					
ထံဂုၤကီၢ်ဂၤအကျိၣ်					
ပုၤကူပုၤကညိအန့ဆၢၣ်ပိညါ					
လံာ်လၢတၢ်ယုထၢမၤလိအိၣ်သ့တဖၣ်					
တၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့ဒီးနိၣ်ခိတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤတၢ်မၤလိ					
တၢ်ဖျါထီၣ်ကွီၤတၢ်လိာ်ဘၣ်အဂၤတဖၣ်- တၢ်ဖျါထီၣ်ကွီၤတၢ်တိာ်ကျဲၤ, တၢ်မၤစၢၤတၢ်အန့ၣ်ရံၣ်တဖၣ်ဒီးဂံၢ်ခိၣ်ထံးတၢ်ဒီးစဲးတဖၣ်				ခဲလၢာ်ဟံၣ်ဖိုင်	

နဖိမ့ၢ်အိၣ်ဒီးတၢ်ကီၢ်တၢ်ခဲဒီးအတၢ်မၤလိခြးဒူးတဖၣ်န့ၣ်, တၢ်မၤစၢၤတၢ်လိာ်တၢ်ကျဲတဖၣ်အိၣ်လၢပုၤတဝၢ, ကွီၤ, ကီၢ်စဲၣ်, ဒီးထံကီၢ်တၢ်တိာ်ကျဲတဖၣ်ဒီးစဲၣ်စိၣ်ဘုန့ၣ်ပုၤသးလီၢ်သးကျဲတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့တၢ်တိာ်ကျဲ (Pennsylvania Migrant Education Program) တၢ်မၤလိအကတီၢ်အပူၤန့ၣ်လီၤ. တဲသကိးတၢ်ဒီး ပုၤမၤစၢၤဆိၣ်ထွဲပုၤကွီၤဖိသးလီၢ်သးကျဲ အပုၤသ့ပုၤဘၣ် (Migrant Student Support Specialist) လၢနကယုထံၣ်န့ၣ်တၢ်မၤစၢၤတၢ်လိာ်တၢ်ကျဲတဖၣ်အိၣ်လၢပုၤတဝၢအပူၤဖဲလဲၣ်န့ၣ်တက့ၢ်.

မ့ၢ်နသ့ၣ်ညါဓါ.

လၢဖဲၣ်စိၣ်ဘုန့ၣ်ပုၤ (Pennsylvania) အပူၤ, ဖိသၣ်အိၣ်ဒီးတၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်လၢကမၤန့ၢ်ကမၤတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့လၢအကလိတုၤလၢအဝဲသ့ၣ်အသးအိၣ် ၂၁ နံၣ် - လၢတအိၣ်ဒီးတၢ်ကွၢ်မဲာ်တၢ်န့ၣ်လီၤအိၣ်ဆိးထံကီၢ်အပတီၢ်, တၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့, မ့တမ့ၢ် တၢ်သ့ၣ်ညါန့ၢ်ပာ် မ့တမ့ၢ် တၢ်သ့တၢ်ဘၣ်နီၢ်နီၢ်တဖၣ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဒီးစးဒီးတၢ်ဟံးန့ၢ်တၢ်ဒီးစးအကျဲသန့တဖၣ်

လံာ်တၢ်ဖျါလၢကဘျးပၤပိာ်ထွဲထီၣ်အဖီခိၣ် တၢ်ကွဲးရဲၣ်လၢတၢ်ဒီးစးတဖၣ်လၢဖျါကွီၣ်ဝံၤအလီၢ်ခံ/သးသမူဒီးစးတၢ်မၤတၢ်ပညိၣ်တဖၣ်အဂီၢ်ဒီး
ကီၢ်စဲၣ်ဒီးဘျးတၢ်ဒီးစးလၢတၢ်ကလူၤပိာ်မၤထွဲအီၤ (Stand Mandated Assessment), ဒ်အမ့ၢ်ဂံၢ်ခိၣ်ထံးတၢ်ဒီးစးတဖၣ် -

၁၁ တီ၊ ဒီး ၁၂ တီ၊တၢ်ဟ်လီၤတၢ်လီၤတၢ်ကျဲၤတၢ်သးအိၣ်ဒၣ်တၢ်ဒီးစးတဖၣ်

တၢ်ဒီးစးတဖၣ်	PSAT တၢ်ကတၢၢ်ကတီၤဆိတၢ် မၤလိမၤဒီးတၢ်သမံသမိး တၢ်ဒီးစး (Preliminary Scholastic Assessment Test)	SAT တၢ်မၤလိမၤဒီး တၢ်သမံသမိးတၢ် (Scholastic Assessment Test)	ACT အမဲရကၤဒီလုၣ်ကွီ တၢ်ဒီးစး (American College Test)	TOFEL အဲကလံးကျိၣ်အိၣ်အမုၢ် ထံဂ့ၤကီၢ်ဂၤကျိၣ်အသိး အတၢ်ဒီးစး (Test Of English as a Foreign Language)	ASVAB တၢ်ကသးတၢ်လုၢ်အိၣ်သး သမုတၢ်သးစးတၢ်စး (Armed Service Vocational Aptitude Battery)
တီ၊	၁၁ တီ၊	၁၁ ဒီး ၁၂ တီ၊	၁၁ ဒီး ၁၂ တီ၊	၁၂ တီ၊	၁၂ တီ၊
တၢ်ဒီးစးအလဲ	\$ ၁၆	\$ ၄၅ တဆိၣ်ဒီးလံာ် ဆီရံၣ် \$ ၆၀ ဆိၣ်ဒီးလံာ်ဆီရံၣ်	\$ ၆၂	\$ ၁၉၅	အလဲတဆိၣ်
တၢ်ဒီးစးမုၢ်န့ၤတဖၣ်	တၢ်ဂီၢ်ခါ တၢ်ကီၢ်ထီၣ်သိကတီၢ် တၢ်ကီၢ်ခါကတီၢ်	သ့ၣ်လုၣ်လီၤဆူကတီၢ် တၢ်ဂီၢ်ခါ တၢ်ကီၢ်ထီၣ်သိကတီၢ် တၢ်ကီၢ်ခါကတီၢ်	တၢ်ဂီၢ်ခါ တၢ်ကီၢ်ထီၣ်သိကတီၢ် တၢ်ကီၢ်ခါကတီၢ်	တၢ်ဂီၢ်ခါ တၢ်ကီၢ်ထီၣ်သိကတီၢ်	ကဘၣ်တၢ်ယုထၢဆၢတၢ် အီၤလၢသးပုၤဘၣ်မုတၢ် ခါလၢအယုပုၤသးဖိအသိ
တၢ်ဒီးစးလံာ်တၢ်မၤ လိမိၢ်ပုၤတဖၣ်	တၢ်ဂီၢ်တၢ်ဒီး တၢ်ဖးလံာ်လၢအိၣ်ဒီးတၢ် သ့ၣ်ထံနီၤဖးတၢ် တၢ်ကွဲးတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤ	တၢ်ဖးလံာ် တၢ်ကွဲးလံာ် တၢ်ဂီၢ်တၢ်ဒီး	အဲကလံး တၢ်ဂီၢ်တၢ်ဒီး တၢ်ဖးလံာ် စဲအုၣ်	တၢ်ကတီၢ် တၢ်ကွဲး တၢ်ဖးလံာ် တၢ်ဒီးကန့ၣ်	တၢ်ဂီၢ်တၢ်ဒီး စဲအုၣ် တၢ်ဖးလံာ် အိၣ်လဲးတြီၢ်န့ၣ်ပိညါ စဲဖိကဟၣ်ပိညါ
တၢ်ဒီးစးတၢ်ပညိၣ်	ဟ့ၣ်လီၤတၢ်ကတၢၢ်ကတီၢ် လၢ SAT အဂီၢ်ဒီးညိၣ်န့ၣ် ဒူးတြီၢ်စဲဘၣ်ပုၤကွီဖိ တဖၣ်လၢထံကီၢ်ဒီးတဘျီ တၢ်ပြုတၢ်ဒီးန့ၣ်ကုၣ်သ့စု ဆိၣ်ထွဲ (National Merit Scholarship Competition) အဂီၢ်	ထီၣ်ဒူးတၢ်အိၣ်ကတၢၢ်က တီၢ်သးလၢဒီလုၣ်ကွီအဂီၢ်	ထီၣ်ဒူးတၢ်အိၣ်ကတၢၢ်က တီၢ်သးလၢဒီလုၣ်ကွီအဂီၢ်	သမံသမိးကျိၣ်တၢ်သ့တၢ် ဘၣ်တဖၣ်	ယုသ့ၣ်ညါဆၢတၢ်တံး တၢ်မၤအကလုၣ်/တၢ်ဟ် လီၤတၢ်လီၤတၢ်ကျဲၤလၢသး အပူၤ

ကီၢ်စဲၣ်ဒီးဘျီတၢ်ဒီးစးလၢတၢ်ကဘၣ်ဒီးစးအီၤအီၤ (State Mandated Assessments)

တၢ်ဒီးစးတဖၣ်	PSSAs PA ကီၢ်စဲၣ်ဒီးဘျီတၢ်ဒီးစးလၢတၢ်ကဘၣ် ဒီးစးအီၤ (Stand Mandated Assessment)	ဂီၢ်ဒိၣ်ထံး	WIDA ACCESS တၢ်ဒီးစး
တီ၊	၃-၈	၁၁	K-12
တၢ်ဒီးစးအလဲ	အလဲတဆိၣ်	အလဲတဆိၣ်	အလဲတဆိၣ်
တၢ်ဒီးစးမုၢ်န့ၤတဖၣ်	လါအုၣ်ဖျၢၣ်	လါဒိၣ်စဲဘၣ်, လါယနူၤအါရံၣ်, လါမုၢ်	တၢ်ဂီၢ်ခါအကတီၢ်
တၢ်ဒီးစးလံာ်တၢ်မၤ လိမိၢ်ပုၤတဖၣ်	တၢ်ဂီၢ်တၢ်ဒီး အဲကလံး-ကျိၣ်ဒူးလၢတၢ်ကုၣ်သ့တဖၣ် စဲအုၣ်	တၢ်သ့လံာ်စိၤလဲၢ်စိၤ တၢ်မူပိညါ အဲ(လ)ကွီၣ်တြီၣ် ၁ အဲကလံးယါယုၣ်ဖိဖိၣ် (Englis h Composition)	တၢ်ဒီးကန့ၣ် တၢ်ကတီၢ် တၢ်ဖးလံာ် တၢ်ကွဲးလံာ်
တၢ်ဒီးစးတၢ်ပညိၣ်	ထီၣ်ဒူးပုၤကွီဖိအတၢ်မၤန့ၣ်မၤန့ၣ်တၢ်လၢကီၢ် စဲၣ်ဒီးဘျီအပတီၢ်တဖၣ်	တၢ်ဒီးစးဖးဒိၣ်လၢကဟ်ဖျါထီၣ် တၢ်သ့ဂ့ၤဂ့ၤဘၣ်ဘၣ်	လၢကဆၢတၢ် ESL တၢ်လီၤတၢ်ကျဲၤ တဖၣ်

ကဘျးပၤလၢခံတကဘျးမုၢ်ဝဲလံာ်န့ၣ်လံာ်လါအဒိလၢနစူးကါအီၤသ့လၢနကမၤနီၣ်မၤယါနဖိအတၢ်ဒီးစးမုၢ်န့ၣ်မုၢ်သိတဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

မုခ်အိဉ်ဘွဲးနံၤ	မုခ်တနံၤ	မုခ်ခံနံၤ	မုခ်သၢနံၤ	မုခ်လွံၢ်နံၤ	မုခ်ယဲၢ်နံၤ	မုခ်ယုနံၤ

ကွဲးလီၤတၢ်လၢနကမၤအီၤဒီးနဖိလၢနကမၤလီၤတၢ်အဝဲသ့ၣ်ကမၤနၢၤတၢ်ဒီးမၤတၢ်ကဲထီၣ်လိာ်ထီၣ်လၢအဝဲသ့ၣ်အတၢ်ဒီးစးတဖၣ်အပူၤ န့ၣ်တက့ၢ်.

တချုးတၢ်ဒီးစး-

တၢ်ဒီးစးဝံၤအလီၢ်ခံ

တၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤလၢ တၢ်ဖျိထီၣ်တီၤထီၣ်ဝံၤအလီၢ်ခံတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့အဂီၢ်
တၢ်အကူၣ်အံၤမၤဆူၣ်ထီၣ်မၤဖျါထီၣ်မိၢ်ပၢ်တဖၣ်ကလိာ်ဘၣ်တၢ်အပတီၢ်တဖၣ်လၢကကတဲာ်ကတီၤဖျိကွဲၣ်ဝံၤအလီၢ်ခံတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့ အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်တၢ်ပိာ်သကိးတဖၣ်ဒီးတၢ်ကတဲာ်ကတီၤတဖၣ်အံၤကြၢၤစးထီၣ်ဆိဒီးကပၣ်ယုာ်ဒီးပုၤကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့လၢအဆိၣ်ထွဲမၤ စၢၤတၢ်တဖၣ်, ပုၤဟ့ၣ်ကူၣ်တၢ်တဖၣ်, ဟံၣ်ဖိယိဖိတဖၣ်, ဒီးတံၤသကိးတဖၣ်အါမးန့ၣ်လီၤ.

ဖျိကွဲၣ်ဝံၤအလီၢ်ခံ/တၢ်တီၢ်ကျဲၤအကလုာ်မနုၤတဖၣ်လၢအဘၣ်လိာ်ဒီးယဖိအတၢ်လၢတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်တဖၣ်ဒီးတၢ်သးစတဖၣ် န့ၣ်လဲၣ်.

- မိၢ်ပၢ်တဖၣ်ကြၢၤစးထီၣ်တၢ်ပိာ်သကိးဆိဒီးအဝဲသ့ၣ်အဖိဘၣ်ယးဒီးဖျိကွဲၣ်ဝံၤအလီၢ်ခံတဖၣ်ဝဲအဝဲသ့ၣ်အိၣ် ၈ တီၤ မ့တမ့ၢ် ၉ တီၤအခါလဲၣ်န့ၣ်လီၤ.
- ခိလုာ်ကွဲၣ်, မုၢ်ကျိၤဝဲၤကွဲၣ်ကွဲၣ်, ဒီးဖျိစိမိၤလၢ **U.S.** အပူၤခဲလၢာ်အိၣ်ဒီးတၢ်တၢ်ဒဲအတၢ်န့ၣ်ဆဲးလီၤမံၤတၢ်လိာ်ဘၣ်တဖၣ်န့ၣ် လီၤ.မိၢ်ပၢ်တဖၣ်ယုာ်ထီၣ်န့ၣ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤအံၤလၢအုထၢၣ်နးအဖိခိၣ် မ့တမ့ၢ် ခိဖျိကွဲၣ်အပူၤဟ့ၣ်ကူၣ်တၢ် မ့တမ့ၢ် တၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤ စၢၤပုၤသးလီၢ်သးကျဲပုၤမၤတၢ်ဖိတဖၣ်သ့န့ၣ်လီၤ.
- မိၢ်ပၢ်တဖၣ်ကြၢၤစးဆိၣ်ထွဲအဝဲသ့ၣ်အဖိလၢကန့ၣ်လီၤပုၤယုာ်လၢတၢ်ကတဲာ်ကတီၤခိလုာ်ကွဲၣ်တၢ်တီၢ်ကျဲၤတဖၣ်လၢအအိၣ်လၢ ကီၢ်ရဲၣ်ကွဲၣ်လီၢ်ကတီၤတဘၣ်စုာ်စုာ်အပူၤန့ၣ်လီၤ.

ဖျိထိုင်တီးကိုဝံးအလီခံတံာ်တိုက်ကျဲတဖၣ်

ခိလုၣ်ကိုအကလုာ်	တံာ်လၢနမၤန့ၢ်အိၤသ့	သးသမူတံာ်မၤဒိစိၤအဒိတဖၣ်	အရူၢ်အသး
တံာ်မၤလိသ့ထီၣ်တံာ်ဖံးတံာ်မၤအဆၢကတီၢ်/တံာ်မၤလိတံာ်ဖံးတံာ်မၤ	☐ ထံကီၢ်တံာ်သ့ၣ်ညါပၣ်နီၣ်တံာ်အကံာ်အစိတံာ်အုၣ်ကိၤသးလၢ U.S. ပုၤမၤတံာ်ဖိဝဲၤကျိၤ ☐ တံာ်မၤလၢအိၣ်ဒီးလၢလဲ ☐ ခိလုၣ်ကိုခြံးဒုးလၢတအိၣ်ဒီးကဒ့ ☐ တံာ်ဖံးတံာ်မၤအလီၢ်အကျဲ-ဘၣ်ထွဲဒီးတံာ်လဲၤခိဖျိဒီးတံာ်သ့တံာ်ဘၣ်တဖၣ်	☐ ပုၤဒုးအိၣ်ထီၣ်ခိၣ်ဖျိထၢၣ်တံာ်ရဲၣ်တံာ်ကျဲၤ ☐ ပုၤစဲၣ်နီၤလၢကသံၣ်ဖိၣ်ကသိဖိၣ်တံာ်ဖံးတံာ်မၤ ☐ ပုၤစဲၣ်နီၤလၢစးဖိကဟၣ်တံာ်ဖံးတံာ်မၤ ☐ ပုၤတိစၢၤမၤစၢၤအုၣ်ချ့တံာ်ကွၢ်ထွဲလၢအိၣ်ဒီးလံာ်ပျဲ ☐ ပုၤသ့ၣ်ထီၣ်ဘျီထီၣ်တံာ်စဲၣ်နီၤ ☐ ပုၤကျဲၤလီၤ/ပုၤမၤတံာ်ဘၣ်ယးဒီးလိမ့ၣ်အူ ☐ ပုၤပိာ်စိး/ပုၤဆဲးတံာ်အဆၢ	☐ စးထီၣ်မၤတံာ်လၢတံာ်န့ၢ်လီၤတံာ်မၤအခိၣ်ထံးတသီ ☐ တံာ်ပာ်ဖိၣ်မၤအိၣ်ထီၣ်လဲၤတဖၣ် ☐ လၢလဲၤလၢအကြးဝဲဘၣ်ဝဲဒီးတံာ်မၤအကံာ်အစိလၢသးသမူဒိစိၤအတီၢ်ပူၤ
မုၢ်ကျိၤဝဲၤကွၢ်/စးဖိကဟၣ်ဂ့ၢ်စိၤ	☐ လံာ်အုၣ်သး ☐ နံၤပလိၣ်မၤ ☐ ပုၤမၤတံာ်ဖိဖျိကိုလံာ်အုၣ်သး	☐ ပုၤတိစိၣ်ဖျိထၢၣ်တံာ်ရဲၣ်တံာ်ကျဲၤ ☐ ပုၤသ့ကယၢကယဲတံာ်/ပုၤသ့ကယၢမဲာ်သ့ၣ်/ခိၣ်သ့/ဖံးဘၣ် ☐ ပုၤတိစၢၤမၤစၢၤမဲကသံၣ်သရၣ် ☐ ပုၤဘျီစး ☐ ပုၤတိစၢၤမၤစၢၤကသံၣ်သရၣ်/ပုၤဟ့ၣ်အုၣ်ချ့တံာ်ကွၢ်ထွဲတံာ်မၤစၢၤတဖၣ် ☐ ပုၤကျဲၤန့ၢ်ထံ	☐ တံာ်မၤလိဒၢးအဆံးဖိ ☐ ဟ့ၣ်လီၤဟါခိဒီးနွံကတံာ်တံာ်မၤလိဒၢးတဖၣ် ☐ ပညိၣ်တံာ်သ့တံာ်ဘၣ်အလီၢ်အိၣ်တဖၣ်လၢတံာ်ဖံးတံာ်မၤလိတံာ်လီၤဆဲးတဖၣ်အဂီၢ်
ပုၤတတၢခိလုၣ်ကို	☐ လံာ်အုၣ်သး ☐ နံၤပလိၣ်မၤ ☐ ပုၤမၤတံာ်ဖိဖျိကိုလံာ်အုၣ်သး ☐ ကံာ်စိတံာ်သ့တံာ်ဘၣ်လၢတံာ်ဆုၢ်ခိဆူ ၄-နံၣ်ခိလုၣ်ကို မ့တမ့ၢ် ဖျၢၣ်စိမိၤ	☐ ပုၤဖိၣ်စုစရီ ☐ ပုၤဘျီစးဘၣ်ယးဒီးကဘီယူၤ ☐ ပုၤတိစၢၤမၤစၢၤတံာ်လၢသဲးစးတကပၤ ☐ အုၣ်ချ့ပုၤမၤစၢၤတံာ်ဖိ ☐ ပုၤကွၢ်ထွဲမဲတံာ်ကဆဲးကဆီ ☐ တံာ်အိၣ်ကျးမဲန့ၢ်ကွၢ်	☐ တံာ်မၤလိဒၢးအဆံးဖိ ☐ ဟ့ၣ်လီၤဟါခိဒီးနွံကတံာ်တံာ်မၤလိဒၢးတဖၣ် ☐ ညိၣ်န့ၢ်ဆိတလဲဆူ ၄-နံၣ်ခိလုၣ်ကို မ့တမ့ၢ် ဖျၢၣ်စိမိၤသ့ ☐ ညိၣ်န့ၢ်တံာ်ထံၣ်န့ၢ်ကိုအဆံးဖိတဖၣ်လၢပုၤတတၢတဖၣ်အပူၤသ့
၄-နံၣ်ခိလုၣ်ကို မ့တမ့ၢ် ဖျၢၣ်စိမိၤ	☐ တံာ်ခိၣ်တုာ်/ဘၢးခူလၢၣ်ဒံၢ်ကရဲၣ် ☐ မးစထၢၣ်ဒံၢ်ကရဲၣ် ☐ ဒီးကထၢၣ်ဒံၢ်ကရဲၣ် ☐ ပုၤစဲၣ်နီၤဒံၢ်ကရဲၣ်	☐ အုၣ်ကိုနယၢၣ် ☐ ပုၤဒဲးကံၣ်ဒဲးပုၤလံာ်လဲၤတံာ်ဂီၤတံာ်ဖိၣ် ☐ ပုၤဖိၣ်ကသံၣ် ☐ ပုၤနီၣ်ကဘီယူၤ ☐ ပုၤဂ့ၢ်ဝိပုၤမၤတံာ်ဖိ ☐ ကိုသရၣ်	☐ ပုၤအါတက့ၢ်ထီၣ်အဆၢကတီၢ်ပုၤပုၤ ☐ ဟံးန့ၢ်ဒီးထီၣ်တံာ်မၤလိလီၤဆိသ့အါကလုာ် ☐ အါတက့ၢ်အိၣ်လၢဘီဒၢၣ်ဖဲဖျၢၣ်စိမိၤကရၢၢ်အပူၤ

တၢ်ကတိၤအရူၤဒိၣ်တဖၣ်-

ပုၤဖျိတၢ်ဒိၣ်ကိၣ်လံာ်အုၣ်သး (Associate's Degree) - ဒၢ်ကရံၣ်လံာ်အုၣ်သးတကလုာ်လၢတၢ်ဟ့ၣ်လၢကပိၤပုၤကိၣ်ဖိတဖၣ်ဖဲ U.S. ပုၤတၢ်ခိလုၣ်ကိၣ်, အါတက့ၢ်ဖဲမၤလိတၢ်ခံၣ်န့ၣ်ဝံၤအလီၢ်ခံၣ်န့ၣ်လီၤ.

ဘၢးခူလၢၣ်ဒၢ်ကရံၣ် (Bachelor's degree) - ဒၢ်ကရံၣ်လံာ်အုၣ်သးလၢတၢ်ဟ့ၣ်လၢကပိၤပုၤဖျိတဖၣ်ဖဲမိၤကိၣ်ဖိတဖၣ်, အါတက့ၢ်ဖဲမၤလိတၢ်ခိလုၣ်ကိၣ်လံာ်န့ၣ်ဝံၤအလီၢ်ခံၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဖဲးတၢ်မၤ - တၢ်ဖဲးတၢ်မၤလၢတၢ်သိၣ်လိန့ၣ် မ့တမ့ၢ် နဖိလၢနကမၤတၢ်မၤဝဲန့ၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

ခိလုၣ်ကိၣ် - တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့ဖဲဖျိထီၣ်တၢ်ထီၣ်ကိၣ်ဝံၤအလီၢ်ခံၣ်လၢနဖိကမၤန့ၢ်ဒၢ်ကရံၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

ပုၤမၤတၢ်ဖိခိလုၣ်ကိၣ် - ခိလုၣ်ကိၣ်တဖၣ်လၢအဟ့ၣ်လီၤလံာ်န့ၣ်ခိလုၣ်ကိၣ်တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့အခိၣ်ထံးခံၣ်န့ၣ် မ့တမ့ၢ် ကတၢ်ကတိၤပုၤကိၣ်ဖိတဖၣ်လၢတၢ်ဖဲးတၢ်မၤလီၤတၢ်လီၤဆဲးတဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

ဒၢ်ကရံၣ် - နဖိကမၤန့ၢ်တၢ်ဒ်အမ့ၢ်ပုၤမၤတၢ်ဖိဒၢ်ကရံၣ် (associate) မ့တမ့ၢ် ဘၢးခူလၢၣ်ဒၢ်ကရံၣ်ဖဲအဝဲဖျိထီၣ်ခိလုၣ်ကိၣ်အခါန့ၣ်လီၤ.

ဖဲးဖိကဟ့ၣ်ဂ့ၢ်ခိလုၣ်ကိၣ် - ခိလုၣ်ကိၣ်တဖၣ်လၢအဟ့ၣ်လီၤတၢ်ဖဲးတၢ်မၤတၢ်မၤလိအကတီၢ်တဖၣ်ဒီးတၢ်တီၢ်ကျဲၤတဖၣ်. လၢအသိၣ်လိတၢ်သ့ၣ်ညါန့ၢ်ပၢၢ်တၢ်ဒီးတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်လီၤတၢ်လီၤဆဲးလၢကမၤန့ၢ်တၢ်မၤလီၤတၢ်လီၤဆဲးတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

ဖျိတဖၣ်ဖဲ - ကိၣ်အကလုာ်လၢအဟ့ၣ်လီၤဒၢ်ကရံၣ်ဒီးလံာ်တၢ်မၤလိမိၢ်ပုၤလံာ်လဲၤယဲာ်ယဲာ်အကလုာ်ကလုာ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဟ့ၣ်လီၤလံာ်ပတံထီၣ်ကလိလၢပုၤကိၣ်ဖိလၢအလိၣ်ဘၣ်တဖၣ်အဂီၢ်, ခိဖျိကိၣ်ပုၤဟ့ၣ်ကူၣ်တၢ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်အမိၢ်ပုၤအရူၤဒိၣ်ယံၢ်မံၤလၢလံာ်ဆီၣ်ရဲၣ်အဂီၢ်လၢမိၢ်ပုၤတဖၣ်ကဘၣ်သ့ၣ်ညါ

1. န့ၣ်လီၤပၣ်ယုာ်လၢပုၤတၢ်ဒီးကိၣ်တၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤတဖၣ်အပူၤလၢကဟ့ၣ်လီၤတၢ်လဲၤခိဖျိတဖၣ်လၢကမၤစၢၤတၢ်ကွဲးလံာ်ဆီၣ်ရဲၣ်အကျိၤအကျဲၤန့ၣ်လီၤ.
2. တၢ်တအိၣ်ဒီးတၢ်ကွဲးလံာ်ဆီၣ်ရဲၣ်ဘၣ်န့ၣ်ကမၤဖဲခဲၣ်လံာ်ပတံထီၣ်တၢ်မၤအကျိၤအကျဲၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.
3. မၤကိၣ်သရၣ်ကွၢ်ကဒါက့ၤနဖိအလံာ်ဆီၣ်ရဲၣ်တချုးလၢအတီၣ်ထီၣ်ဝဲန့ၣ်တက့ၢ်.
4. ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤနဖိလၢတၢ်ကွဲးလံာ်ဆီၣ်ရဲၣ်အကျိၤအကျဲၤအပူၤဒီးအိၣ်ဒီးခိၣ်ယၢၤလၢအညိအဘျါလၢလၢလီၣ်လီၣ်န့ၣ်တက့ၢ်.
5. ပိာ်ထွဲထီၣ်နဖိအတၢ်လဲၤထီၣ်လဲၤထီၣ်ဒီးသံကွၢ်အဝဲသ့ၣ်ဘၣ်ယးဒီးကျဲၤအဂၤတဖၣ်လၢနဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤအဝဲသ့ၣ်ကသ့ၣ်န့ၣ်တက့ၢ်.

တၢ်ကတၢၢ်ကတၢၢ်သးလၢဖျါကွီုဝံၤအလီၢ်ခံတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့အဂီၢ်

မိၢ်ပၢ်တၢ်သမံသမိးစရီ

၉ တီၤ

- ရဲၣ်ကျဲၤတၢ်အိၣ်ဖျါဒီးနဖိအကွီုပှၤဟ့ၣ်ကူၣ်တၢ်လၢကမၤလီၤတံၢ်နဖိအိၣ်လၢတၢ်ပညိၣ်အဖိခိၣ်လၢကမၤလီၤတံၢ်ဝဲဒၣ်လၢအတၢ်န့ၣ်ဆဲးလီၤမံၤလၢတၢ်မၤလိအပူၤတဖၣ်န့ၣ်မၤလၢပဲၤတၢ်ဖျါထီၣ်ကွီုတၢ်လိၣ်ဘၣ်တဖၣ်ဒီးကကတၢၢ်ကတၢၢ်နဖိလၢဖျါကွီုဝံၤအလီၢ်ခံတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့အဂီၢ်, တၢ်န့ၣ်လီၤသ့, မ့တမ့ၢ် လၢတၢ်ကမၤသးသမူဒိစိတၢ်ဖဲတၢ်မၤအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.
- မ့ၢ်သးစဲတခါန့ၣ်, သံကွၢ်နဖိအပှၤဟ့ၣ်ကူၣ်တၢ်လၢမ့ၢ်တီၤထီၣ်ကွီုဟ့ၣ်လီၤတၢ်လုၢ်အိၣ်သးသမူတၢ်ဖဲတၢ်မၤတၢ်ယုထၢတဖၣ်လၢ ၁၀ အဂီၢ်ခါန့ၣ်တက့ၢ်.
- နမ့ၢ်တကတၢၢ်ကတၢၢ်ဘၣ်တၢ်ဒီးဘၣ်န့ၣ်, တၢ်ပိၣ်သကိးဒီးနဖိဘၣ်ယးဒီးတၢ်တိၣ်ကျဲၤလၢအအိၣ်ထီၣ်သ့တဖၣ်လၢကပၢ်ကီၤယၢ်စ့လၢခိလ့ၣ်ကွီုအဂီၢ်န့ၣ်တက့ၢ်.
- တဲသကိးတၢ်ဒီးနဖိဘၣ်ယးဒီးသးသမူတၢ်မၤဒိစိလၢအဝဲသ့ၣ်သးစဲတဖၣ် (Onet.org/miproximopaso.org) – pacareers.org
- မၤလိတၢ်ဂံၢ်ထံးခိၣ်ဘိဘၣ်ယးဒီးတၢ်လၢကပၢ်လၢကစၢၤတဖၣ်, တၢ်ပၢ်ကီၤစ့တဖၣ်, ဒီးကျိၣ်စ့ဂ့ၢ်ဝိတၢ်တိၣ်စၢၤမၤစၢၤ.
- ဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘၣ်နဖိလၢကန့ၣ်လီၤပၣ်ယုၣ်လၢလံာ်တၢ်သိၣ်လိမိၢ်ပှၤလၢတီၤဒၤအချၢတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤတဖၣ်လၢကဆိၣ်ထွဲအဝဲသ့ၣ်အတၢ်သးစဲဒီးသ့ၣ်ထီၣ်န့ၣ်သးသမူတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်တဖၣ်ဒီးအမ့ၢ် တၢ်ကဲခိၣ်ကဲန့ၢ်, တၢ်ဒီးသန့ၤလီၤနီၢ်ကစၢ်အသးဒၣ်ဝဲ, တၢ်သ့တုၤဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်တဖၣ်, ကရူၢ်အတၢ်မၤသကိး, တၢ်မၤတၢ်ဆၢတဲာ်, ဒီးတၢ်သ့ပၤဆၢကျိၣ်စ့တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

၁၀ တီၤ

- ထံၣ်လိာ်သးဒီးနဖိအကွီုပှၤဟ့ၣ်ကူၣ်တၢ်လၢကမၤလီၤတံၢ်အဝဲသ့ၣ်တဖၣ်ပိာ်ထွဲထီၣ်ဒီးတုၤထီၣ်လၢတၢ်ဖျါထီၣ်ကွီုအဂီၢ်ခါန့ၣ်တက့ၢ်.
- မၤတၢ်ယုထံၣ်သ့ၣ်ညါခိဖျါအုထၢၣ်နဲး မ့တမ့ၢ် ကမ့ၢ်လံာ်ရိဒၤလၢကယုထံၣ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤဘၣ်ယးဒီးခိလ့ၣ်ကွီု/စဲးဖိကဟ့ၣ်ဂ့ၢ်ဝိကွီုတၢ်တိၣ်ကျဲၤတဖၣ်, တၢ်သိၣ်လိလီၤဆိ, ဒီးတၢ်လၢကပၢ်လၢကစၢၤတဖၣ်, ဒီးကူၣ်သ့စ့ဆိၣ်ထွဲတဖၣ်န့ၣ်တက့ၢ်.
- တဲသ့ၣ်နီၣ်ထီၣ်နဖိလၢကဆဲးဟံးန့ၢ်တၢ်မၤလိတဖၣ်လၢကမၤလၢပဲၤတၢ်ဖျါထီၣ်ကွီုတၢ်လိၣ်ဘၣ်တဖၣ်ဒီးသ့ၣ်ထီၣ်တၢ်သ့တၢ်ဘၣ်တဖၣ်န့ၣ်တက့ၢ်.
- ဆဲးဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘၣ်နဖိလၢကပၢ်ယုၣ်လၢလံာ်တၢ်သိၣ်လိမိၢ်ပှၤလၢတီၤဒၤအချၢတဖၣ် မ့တမ့ၢ် တၢ်မ့ၢ်သးမၤကလိတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤတဖၣ်အပူၤန့ၣ်တက့ၢ်.
- ဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘၣ်နဖိလၢကလဲၤဟးဖဲခိလ့ၣ်ကွီု/စဲးဖိကဟ့ၣ်ဂ့ၢ်ဝိကွီုတဖၣ်ဒီးပၣ်ယုၣ်လၢတၢ်ကိၢ်ခါခိလ့ၣ်ကွီုတၢ်ကတၢၢ်ကတၢၢ်သးတၢ်တိၣ်ကျဲၤတဖၣ်ဖဲအသ့အအိၣ်အခါန့ၣ်တက့ၢ်.

၁၁ တီၤ

- ပိာ်ထွဲထီၣ်ဒီးနဖိအကွီုပှၤဟ့ၣ်ကူၣ်တၢ်လၢကမၤလီၤတံၢ်နဖိအံၤအိၣ်လၢဒီးတုၤထီၣ်လၢတၢ်ဖျါထီၣ်ကွီုအဂီၢ်န့ၣ်တက့ၢ်.
- တဲသ့ၣ်နီၣ်ထီၣ်နဖိလၢကန့ၣ်ဆဲးလီၤမံၤလၢတၢ်မၤလိအကတီၢ်တဖၣ်လၢတၢ်လိၣ်ဘၣ်အိၣ်လၢတၢ်ဖျါထီၣ်တီၤထီၣ်ကွီုအဂီၢ်ဒီး/မ့တမ့ၢ် တၢ်ဖဲတၢ်မၤလၢအသးစဲတဖၣ်အပူၤန့ၣ်တက့ၢ်.
- တဲသ့ၣ်နီၣ်ထီၣ်နဖိလၢကဆဲးလီၤမံၤလၢကဟံးန့ၢ် PSAT လၢသ့ၣ်လၢလီၤဆူအကတီၢ်ဖဲအလီၢ်မ့ၢ်အိၣ်ဝဲအခါန့ၣ်တက့ၢ်. (နမ့ၢ်တလီၤတံၢ်ဘၣ်န့ၣ်တဲသကိးတၢ်ဒီးနပှၤဟ့ၣ်ကူၣ်တၢ်န့ၣ်တက့ၢ်.)
- ရဲၣ်ကျဲၤမၤန့ၢ်ခိလ့ၣ်ကွီု/စဲးဖိကဟ့ၣ်ဂ့ၢ်ဝိကွီုတဖၣ်ဒီးတၢ်တိၣ်ကျဲၤစရိတဖၣ်လၢနဖိအသးစဲတဖၣ်န့ၣ်တက့ၢ်.
- ယုထံၣ်သ့ၣ်ညါဒီးမၤအိၣ်လီၤခိလ့ၣ်ကွီုတဖၣ်/စဲးဖိကဟ့ၣ်ဂ့ၢ်ဝိကွီုတဖၣ်ဒီးလံာ်တၢ်မၤလိမိၢ်ပှၤဒီးသးသမူဒိစိတၢ်ဖဲတၢ်မၤလၢအကြၢးဝဲဘၣ်ဝဲယုၣ်ဒီးနဖိန့ၣ်တက့ၢ်.
- တဲသ့ၣ်နီၣ်ထီၣ်နဖိလၢကဆဲးလီၤမံၤလၢ SAT ဒီး/မ့တမ့ၢ် ACT လၢတၢ်ကိၢ်ထီၣ်သိအကတီၢ်န့ၣ်တက့ၢ်.
- တဲသ့ၣ်နီၣ်ထီၣ်နဖိလၢကကတၢၢ်ကတၢၢ်အသးလၢ SAT ဒီး/မ့တမ့ၢ် ACT အဂီၢ်န့ၣ်တက့ၢ်. တဲဘၣ်ယးဒီးတၢ်အရူၤဒိၣ်တဖၣ်အံၤ (တၢ်အစၢထွဲထီၣ်တဖၣ်ဒီးဘၣ်အဝဲသ့ၣ်လၢကန့ၣ်လီၤခိလ့ၣ်ကွီုဒီးလၢကူၣ်သ့စ့ဆိၣ်ထွဲအဂီၢ်သ့ၣ်လဲၣ်န့ၣ်တက့ၢ်).
- ထီၣ်ဟူးထီၣ်ဂဲၤထီၣ်နဖိလၢကဆဲးယုကွၢ်တၢ်ဒီးမၤတၢ်ဆၢတဲာ်ဘၣ်ယးဒီးလံာ်တၢ်မၤလိမိၢ်ပှၤတဖၣ်ဒီးသးသမူဒိစိတဖၣ်န့ၣ်တက့ၢ်.

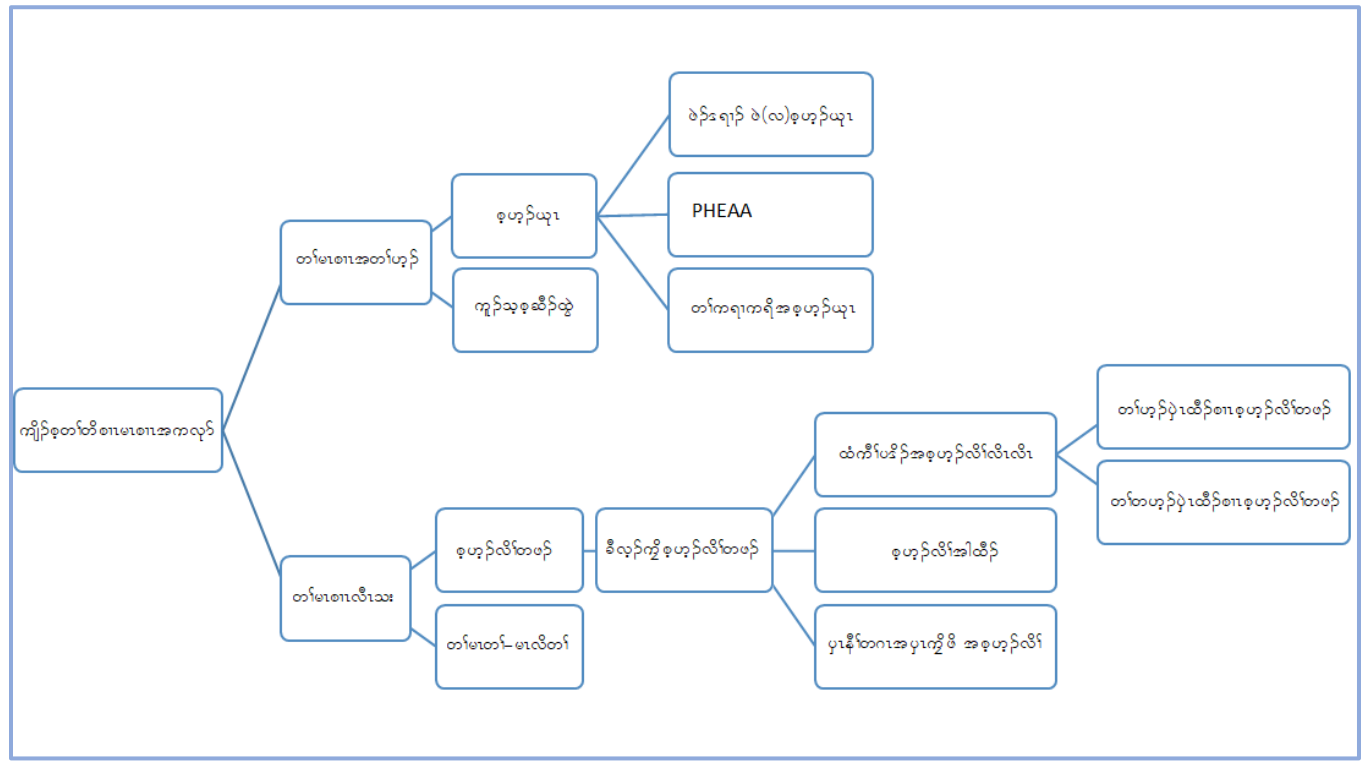
- ဆဲးဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါနဖိလၢကလဲၤဟးဆူခိလ့ၣ်ကွီ/ဖဲဖိကဟ့ၣ်ဂ့ၢ်ဝိကွီတဖၣ်လၢဒိတနံၣ်အတီၢ်ပူၤတက့ၢ်. ပာ်သ့ၣ်ဟံးသးဒီးတၢ်လဲၤဟးဆ့ၣ်ကွၢ်ခိလ့ၣ်ကွီတဖၣ်လၢနဖိအကွီကရဲၣ်ကျဲၤဟ့ၣ်လီၤတဖၣ်န့ၣ်တက့ၢ်.
- မၤခိလ့ၣ်ကွီ/ဖဲဖိကဟ့ၣ်ဂ့ၢ်ဝိကွီစရိအစ့ၤကတၢၢ်ယဲၢ်ဖျၢၣ်လၢအဟ့ၣ်လီၤတၢ်မၤလိအကတီၢ်တဖၣ်လၢနဖိသးစဲတဖၣ်န့ၣ်တက့ၢ်.
- တဲသ့ၣ်နီၣ်ထီၣ်နဖိလၢကကတဲၣ်ကတီၢ်သးလၢ SAT အဂီၢ်ဖဲအဝဲသ့ၣ်မ့ၢ်ဆိကမိၣ်လၢကဟံးန့ၢ်တၢ်အံၤလၢအဝဲသ့ၣ်အစံးနယၢၣ်တၢ်မၤလိန့ၣ်/တီၤထီၣ်တၢ်မၤလိန့ၣ်ကတၢၢ်တဖၣ်အပူၤ, ဒ်အလီၢ်မ့ၢ်အိၣ်ဝဲအသိးန့ၣ်တက့ၢ်.
- ဆဲးမၤသ့ၣ်ညါအါထီၣ်နသးဘၣ်ယးဒီးကျိၣ်စ့ၣ်ဝိတၢ်တိစၢၤမၤစၢၤဒီးတဲသ့ၣ်ကိးတၢ်ဒီးနဖိအပူၤဟ့ၣ်ကူၣ်န့ၣ်ကျဲၤတဖၣ်န့ၣ်တက့ၢ်. မၤစၢၤနဖိလၢတၢ်ယုထံၣ်သ့ၣ်ညါကူၣ်သ့စ့ဆိၣ်ထွဲလၢအဘၣ်လိၣ်ဒီးနကျိၣ်စ့ၣ်ဝိတၢ်လိၣ်ဘၣ်တဖၣ်န့ၣ်တက့ၢ်.
- ထီၣ်ပူၤထီၣ်ဂဲၤထီၣ်နဖိလၢကရဲၣ်ကျဲၤတၢ်ကီၢ်ခါတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤတဖၣ်- တၢ်မုၢ်သးမၤကလီၢ်တၢ်, ထီၣ်တၢ်ကီၢ်ခါတၢ်တီၢ်ကျဲၤတဖၣ်, မ့တမ့ၢ်ယုတၢ်မၤ မ့တမ့ၢ် တၢ်လီၤမၤလိကွၢ်တၢ်မၤလၢအဘၣ်လိၣ်ဒီးအဝဲသ့ၣ်အတၢ်သးစဲတဖၣ်ဒီးသ့ၣ်ထီၣ်တၢ်သ့တၢ်ဘၣ်လၢအကဲဘျုးကဲဖိုၣ်တဖၣ်န့ၣ်တက့ၢ်.
- ဖဲတၢ်ကီၢ်ခါအဆၢကတီၢ်ဟံးန့ၢ်တၢ်ဟးဆ့ၣ်ကွၢ်ဖျၢၣ်စိမိၤကွီတဖၣ်လၢနဖိသးစဲတဖၣ်န့ၣ်တက့ၢ်.

၁၂ တီၢ်

- ရဲၣ်ကျဲၤတၢ်အိၣ်ဖိုၣ်ဒီးနဖိဒီးအဝဲသ့ၣ်အကွီပူၤဟ့ၣ်ကူၣ်တၢ်လၢကမၤလီၤတၢ်အဝဲသ့ၣ်တဖၣ်ပိာ်ထွဲထီၣ်ဒီးတူၤထီၣ်လၢတၢ်ဖျိထီၣ်ကွီအဂီၢ်န့ၣ်တက့ၢ်.
- မၤအံၤလီၤခိလ့ၣ်ကွီ/ဖဲဖိကဟ့ၣ်ဂ့ၢ်ဝိကွီတဖၣ်အစရိလၢနဖိသးစဲန့ၣ်တက့ၢ်.
- တဲသ့ၣ်နီၣ်နဖိလၢကမၤလၢပုၤဒီးတီၣ်ထီၣ်ခိလ့ၣ်ကွီလံာ်ပတံထီၣ်တဖၣ်န့ၣ်တက့ၢ်.
- တဲသ့ၣ်နီၣ်ထီၣ်နဖိလၢကကွဲးလံာ်ပတံထီၣ်တၢ်လံာ်ဆိရဲၣ်တဖၣ်ဖဲအလီၢ်မ့ၢ်အိၣ်ဝဲအခါဒီးမၤအကွီသရၣ်သမံသမိးကွၢ်တၢ်အံၤတက့ၢ်.
- တဲသ့ၣ်နီၣ်ထီၣ်နဖိလၢကတီၢ်ဖျါထီၣ်လံာ်တီၢ်လံာ်မိလၢအလီၢ်အိၣ်ခဲလၢလၢကျိၣ်စ့ၣ်ဝိတၢ်တိစၢၤမၤစၢၤဒီး/မ့တမ့ၢ် ကူၣ်သ့စ့ဆိၣ်ထွဲလၢအအိၣ်တဖၣ်န့ၣ်တက့ၢ်. (တီၣ်ဖျါထီၣ် FAFSA ဒီး PHEAA လံာ်ပတံထီၣ်တဖၣ်န့ၣ်တက့ၢ်. FAFSA အခိၣ်ထံးတသီအိၣ်ဖဲလၢအိးကထိဘၣ် ၁ သီ. studentaid.ed.gov)
- မၤစၢၤနဖိလၢကတူၤထီၣ်လံာ်န့ၣ်လံာ်လၢလၢအတီၢ်နီၣ်ယာ်မုၢ်န့ၣ်မုၢ်သီလၢအရဲဒိၣ်တဖၣ်ဒီးမုၢ်န့ၣ်တၢ်ပာ်ပနီၣ်တၢ်ဆၢကတီၢ်လၢကွၢ်တဖၣ်န့ၣ်တက့ၢ်.
- တၢ်မုၢ်လိၣ်ဘၣ်တၢ်အုၣ်ကီၤန့ၣ်, မၤသ့ၣ်နီၣ်ထီၣ်နဖိလၢကယုထီၣ်ဆိတၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤအစ့ၤကတၢၢ်လွံၤန့ၣ်တဖျုးလၢလံာ်ပတံထီၣ်တၢ်ဆၢကတီၢ်လၢကွၢ်န့ၣ်တက့ၢ်.
- မၤသ့ၣ်နီၣ်ထီၣ်နဖိလၢကဆဲးလီၤမံၤလၢကဟံးန့ၢ် SAT မ့တမ့ၢ် ACT, ဖဲအလီၢ်မ့ၢ်အိၣ်ဝဲအခါန့ၣ်တက့ၢ်.
- ရဲၣ်ကျဲၤသ့ၣ်ဆၢဖးကတီၢ်တၢ်အိၣ်ဖိုၣ်ဒီးနဖိအပူၤဟ့ၣ်ကူၣ်တၢ်လၢကမၤလီၤတၢ်တီၣ်ထီၣ်တီၤထီၣ်ကွီအလံာ်ပာ်ဖျါတဖၣ်ဆူခိလ့ၣ်ကွီတဖၣ်လၢနဖိပတံထီၣ် (လၢနီၣ်ဝုဘၣ်-လၢမၢ်ရှး) န့ၣ်တက့ၢ်.
- တဲသ့ၣ်နီၣ်ထီၣ်နဖိလၢကကွဲးဒီးလံာ်တီၢ်လံာ်မိလၢလၢအဝဲသ့ၣ်ဆုၤထီၣ်တဖၣ်ဒီးမၤအဝဲသ့ၣ်ပိာ်ထွဲထီၣ်ဒီးကွီလၢကမၤလီၤတၢ်ကွီတဖၣ်မၤန့ၢ်လံာ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤလၢတၢ်ယုထီၣ်အီၤတဖၣ်လဲန့ၣ်တက့ၢ်.
- ထီၣ်သကြီၤကျိၣ်စ့ၣ်တၢ်တိစၢၤမၤစၢၤဖဲကွဲး(ကွဲး)အဘိၣ်လီၤတၢ်လီၤဆဲးန့ၣ်တက့ၢ်. နမ့ၢ်လိၣ်ဘၣ်တၢ်မၤစၢၤန့ၣ်တဲသ့ၣ်ကိးတၢ်ဒီးနပူၤဟ့ၣ်ကူၣ်တၢ် မ့တမ့ၢ် MEP ပူၤမၤတၢ်ဖိန့ၣ်တက့ၢ်.
- နမ့ၢ်တအိၣ်ဒီးဘၣ်န့ၣ်, လဲၤဟးဆူခိလ့ၣ်ကွီ/မုၢ်ကျိၤဝဲၤကွၢ်ကွီလၢနဖိယုထီၣ်အီၤတဖျုးအတူၢ်လိၣ်နဖိန့ၣ်တက့ၢ်.
- ကွၢ်တၢ်တူၢ်လိၣ်နဖိ မ့တမ့ၢ် တၢ်ဂ့ၢ်လိၣ်နဖိအလံာ်ပရၢတဖၣ်, အါတက့ၢ်တၢ်ဆုၤတဖျုးလၢမုၢ်န့ၣ်လီၤ.
- မၤလီၤတၢ်လၢနဟ့ၣ်လံာ်နဖိအတၢ်သိၣ်လိလီၤဆိဒီးတၢ်အပူၤတဖၣ်န့ၣ်တက့ၢ်.
- မၤဝံၤမၤကတၢၢ်ဟံၣ်ယီၤဒီးတၢ်အိၣ်တၢ်အိၣ်တၢ်တီၢ်ကျဲၤလၢနဖိအဂီၢ်တက့ၢ်.
- ကတဲၣ်ကတီၢ်နဖိလၢတၢ်လဲၤလီၤသ့ၣ်ပိာ်သးဝးအဂီၢ်န့ၣ်တက့ၢ်.

တၢ်ဟ့ၣ်တၢ်ဘူးတၢ်လဲလၢဖျါတၢ်ထီၣ်တံၢ်အလီၢ်ခံတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့အဂီၢ်

ဒ်တၢ်ဒုးန့ၣ်အိၣ်လၢလံာ်တၢ်ပြီၣ်စရိအပူၤလၢလံာ်အသး, ကျိၣ်စတၢ်တိၣ်စၢၤမၤစၢၤအရၢဒိၣ်အိၣ်ခံကလုာ်-တၢ်ဟ့ၣ် (စတၢ်ဟံးဒီးကူၣ်သ့စ့ဆိၣ်ထွဲတဖၣ်) ဒီးတၢ်မၤစၢၤလီၤနီၢ်ကစၢ်အသး (တၢ်လီၢ်စ့ မ့တမ့ၢ် မၤတၢ်-မၤလိတၢ်) န့ၣ်လီၤ. နဖိကလိၣ်ဘၣ်အိၣ်ခံခါလၢန့ၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်ကလိၣ်ဘၣ်နကျိၣ်စတၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤဒီးသန့ထီၣ်အသးလၢတၢ်မၤစၢၤလၢအဝဲသ့ၣ်ဒီးန့ၣ်ဘၣ်ဝဲအဖိခိၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်တဲန့ၢ်ပၢၢ်တၢ်ကတိၤအခိပညိတဖၣ်ဝဲလံာ်တၢ်ပြီၣ်စရိဝဲအလီၢ်ခံန့ၣ်လီၤ.

တၢ်ကတိၤအရၢဒိၣ်တဖၣ်

ထံကီၢ်ပဒိၣ်အစ့ဟ့ၣ်လီၢ်လီၤလီၤ (Federal Direct Loans) – တၢ်တိၣ်ကျဲၤလၢအဟ့ၣ်လီၤတၢ်ဒုးလီၤလီၤစ့ဟ့ၣ်အဆၢၣ်စ့ဟ့ၣ်ဆူဖျါကူၣ်ဝဲအလီၢ်ခံပုၤကူၣ်ဖိတဖၣ်ဒီးအဝဲသ့ၣ်အမိၢ်ပၢၢ်တၢ်အအိၣ်န့ၣ်လီၤ.

ဖဲၣ်ဒရၢၣ် ဖဲ(လ)စ့ဟ့ၣ်ယုၤ (Federal Pell Grant) – စ့ဆိၣ်ထွဲလၢ U.S ထံကီၢ်ပဒိၣ်ဟ့ၣ်လီၤပုၤကူၣ်ဖိတဖၣ်လၢအိၣ်ဒီးတၢ်လိၣ်ဘၣ်လၢကဟ့ၣ်ခိလုာ်ကူၣ်အပူၤတဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

ကျိၣ်စတၢ်တိၣ်စၢၤမၤစၢၤ – ကျိၣ်စတၢ်တိၣ်စၢၤမၤစၢၤလၢထံကီၢ်ပဒိၣ်ကဟ့ၣ်စၢၤနတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့တၢ်လၢာ်ဘူၣ်လၢာ်စ့ဟ့ၣ်ခိလုာ်ကူၣ်တဖၣ် မ့တမ့ၢ် သးသမူတၢ်မၤဒိစိၤကူၣ်တဖၣ်လၢအကြၢးဝဲဘၣ်ဝဲအဂီၢ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

စ့ဟ့ၣ်ယုၤ – ကျိၣ်စတၢ်တိၣ်စၢၤမၤစၢၤ, အါတက့ၢ်ဒီးသန့ထီၣ်အသးလၢကျိၣ်စတၢ်လိၣ်ဘၣ်လၢတလိၣ်တၢ်လိၣ်ဟ့ၣ်ကဒါက့ၢ်အိၣ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

စ့ဟ့ၣ်လီၢ်တဖၣ်– ကျိၣ်စတၢ်ခိလုာ်ကူၣ်ဖိ မ့တမ့ၢ် အဝဲသ့ၣ်အမိၢ်ပၢၢ်တဖၣ်ယုၤလီၤစ့ဟ့ၣ်ကမၤစၢၤဟ့ၣ်န့ၣ်ခိလုာ်ကူၣ်အပူၤအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

PHEAA: (ဖဲၣ်စိၣ်ဘုနယါတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့ပတီၢ်ထီၣ်တိၣ်စၢၤမၤစၢၤတၢ်ကရၢကရိ (Pennsylvania Higher Education Assistance Agency-PHEAA) ဒီးသန့ထီၣ်သးလၢကျိၣ်စတၢ်လိၣ်ဘၣ်အဖိခိၣ်န့ၣ်လီၤ.

စုဟုန်လိင်အိတ် (Plus Loans) – တာယုလိင်စုဟုန်တဂါတဂါကရါကရါတဖၣ်အိတ်ဒီးတာမၤန့ၣ်အိတ်သုလၢကဟုန်လိင်ခိလုၣ်ကွဲ တာလၢကဟုန်လိင်စုဟုန်တဖၣ်, ဒီးသန့ထီၣ်အသးလၢန့ၣ်ဒီးဒီးတာစံၣ်စိအဖိခိၣ်န့ၣ်လီၤ.

ပုၤနီၣ်တဂါအပူၤကွဲၣ် အစုဟုန်လိင် (Private Student Loans) – တာယုလိင်စုဟုန်တဂါတဂါကရါကရါတဖၣ်အိတ်လၢတၢ် ဟုန်န့ၣ်ခိလုၣ်ကွဲတာလၢကဟုန်လိင်စုဟုန်တဖၣ်, ဒီးသန့ထီၣ်အသးလၢန့ၣ်ဒီးဒီးတာစံၣ်စိအဖိခိၣ်န့ၣ်လီၤ.

ကူၣ်သ့စုဆိၣ်ထွဲတဖၣ် – ကျိၣ်စုဟုန်တၢ်ဟုန်လိင်အိတ်ဆူခိလုၣ်ကွဲတဖၣ်အိတ်မ့ၢ်လၢတၢ်မၤန့ၣ်တၢ်, တၢ်သ့တၢ်ဘၣ်လိၤဆိ မ့တမ့ၢ် ဂံၢ်ထံးတာစံၣ်စိတဖၣ်အယိၣ်န့ၣ်လီၤ.

တာဟုန်ပုၤထီၣ်စၢၤစုဟုန်လိင်တဖၣ် (Subsidized Loans) – ဒီးသန့ထီၣ်အသးလၢကျိၣ်စုဟုန်တၢ်လိၣ်ဘၣ်အဖိခိၣ်န့ၣ်လီၤ. ပဒိၣ်ဟုန်ပုၤထီၣ်စၢၤစု (တာဟုန်တၢ်ဘူးတၢ်လဲ) စုအအုၣ်လၢတၢ်ဒုးလိၣ်လီၤစုအဖိခိၣ်ပုၤကွဲၣ်အိတ်လၢကွဲၣ်အပူၤအခါဒီးတာဟုန်လၢ ကပိၤလၢယုလၢအကတီၢ်အဂီၢ်ဖဲတာဖျိထီၣ်ကွဲၣ်အလီၢ်ခံန့ၣ်လီၤ.

တာတဟုန်ပုၤထီၣ်စၢၤစုဟုန်လိင်ဒုးလိၣ်လီၤတဖၣ် (Subsidized Loans) – စုဟုန်တၢ်ဒုးလိၣ်လီၤအိတ်လၢတၢ်ဒီးသန့ထီၣ်အသးလၢ ကျိၣ်စုဟုန်တၢ်လိၣ်ဘၣ်တဖၣ်အဖိခိၣ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ကယုဖိသ့စုအအုၣ်ဖဲန့ၣ်ယုလိၣ်စုတုၤလၢန့ၣ်ဟုန်စုဟုန်န့ၣ်ယုလိၣ်အိတ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

တာမၤတၢ်-မၤလိတၢ် (Work-Study) – တာဟုန်လိၣ်တၢ်ဖံးတာမၤခိဖျိခိလုၣ်ကွဲဒီးပဒိၣ်ဟုန်မၤစၢၤစုဟုန်လၢကမၤစၢၤပုၤကွဲၣ်လၢ ကဟုန်ခိလုၣ်ကွဲအပူၤအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

တာဂ့ၢ်တာကျိၣ်ဘၣ်ယးထံးကီၢ်ပဒိၣ်အတာဟုန်မၤစၢၤပုၤကွဲၣ်တၢ်တၢ်ကျိၣ်တဖၣ်, ယုၣ်ဒီးတနံၣ်တဘျီစုဟုန်ဖျိအအါကတၢ်ဒီးတာဒုး လိၣ်လီၤစုအအုၣ်အယုၣ်တဖၣ်အဂီၢ်, လဲၤကွဲၣ်ဖဲ www.StudentAid.gov/parent.

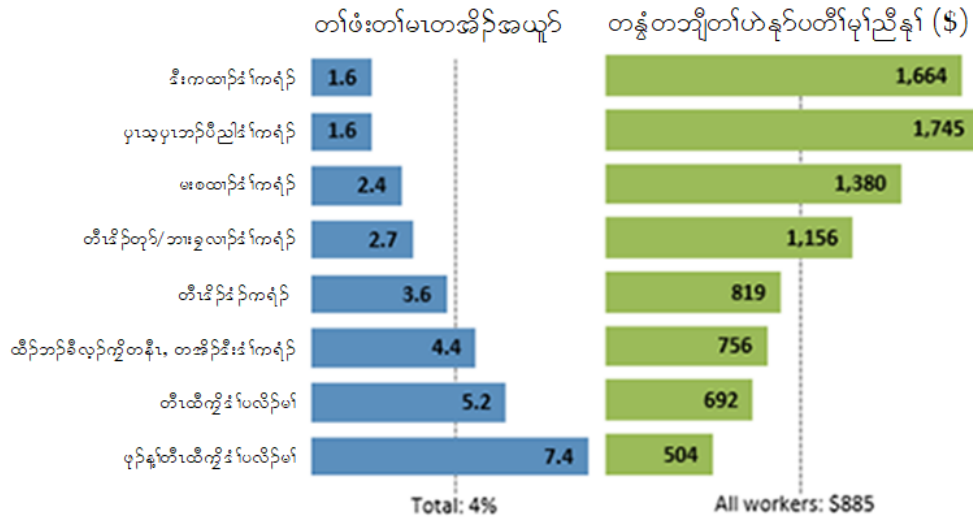
နဖိကမၤန့ၣ်တၢ်န့ၣ်ဘျးမန့ၣ်တဖၣ်ဖဲအဝဲသ့ၣ်ဆဲးထီၣ်တာမၤလိဖဲတၢ်ထီၣ်ကွဲၣ်အလီၢ်ခံလဲၣ်.

မ့ၢ်နဖိဆိကမိၣ်လၢကဟးထီၣ်ကွဲဒီးန့ၣ်လီၤမၤတၢ်ဖံးတာမၤစၢၤ, ခိဖျိလၢတၢ်န့ၣ်အယိၣ် မ့ၢ်အဝဲသ့ၣ်ဟုန်မၤစၢၤန့ၣ်ဟံၣ်ဖိယိဖိဒီးကျိၣ်စုကန့ၣ်စၢၤ. တၢ်ဆၢတဲၣ်အိတ်ဒီးတာပိၣ်ထွဲထီၣ်လီၤဘၣ်ယိၣ်တဖၣ်လၢန့ၣ်အခါအညါအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ! နတဲသကိးနတၢ်ဂ့ၢ်ကီတဖၣ်ဒီးနဖိအကွဲၣ်ပုၤဟုန်ကူၣ် တၢ်, ကွဲၣ်သရၣ်လၢန့ၣ်န့ၣ်အိတ်သ့, ဒီး PA-MEP ပုၤမၤတၢ်ဖိတဖၣ်ပျီပျီတက့ၢ်. အဝဲသ့ၣ်ကယုစၢၤန့ၣ်တၢ်ယုထၢအကျဲအဂၢၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

လံၣ်တၢ်ဖျါ (တာမၤန့ၣ်အိတ်လၢခံကတၢ်) ဒုးန့ၣ်ဖျါထီၣ်ဝဲဒၣ်လၢတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့လၢအပတီၢ်ထီၣ်တဖၣ်န့ၣ်နကဒီးန့ၣ်တၢ်ဟဲန့ၣ်အါ ထီၣ်န့ၣ်လီၤ. ပုၤကွဲၣ်လၢအဖျိထီၣ်လၢတၢ်ထီၣ်ကွဲတဖၣ် ဖျါလၢမၤန့ၣ်တၢ်ဟဲန့ၣ်တန့ၣ်စုၣ်စုၣ်အါန့ၣ်ဒီးပုၤကွဲၣ်လၢတၢ်အိတ်ဒီးတၢ်ထီၣ်ကွဲဒ်ပလိၣ် မၤ, ဒီးလိၣ်ဆိဒၣ်တာလၢအဝဲအသးသမူဒီးတစိၤအကတီၢ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်အံၤအုၣ်သးလၢတၢ်ပညိၣ်လၢအမၤတၢ်ဆၢတဲၣ်လၢကဟးထီၣ် လၢတၢ်ထီၣ်ကွဲလၢကန့ၣ်လီၤမၤတၢ်ဖံးတာမၤန့ၣ်အိတ်ဒီးတာပိၣ်ထွဲထီၣ်လၢလီၤဘၣ်ယိၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

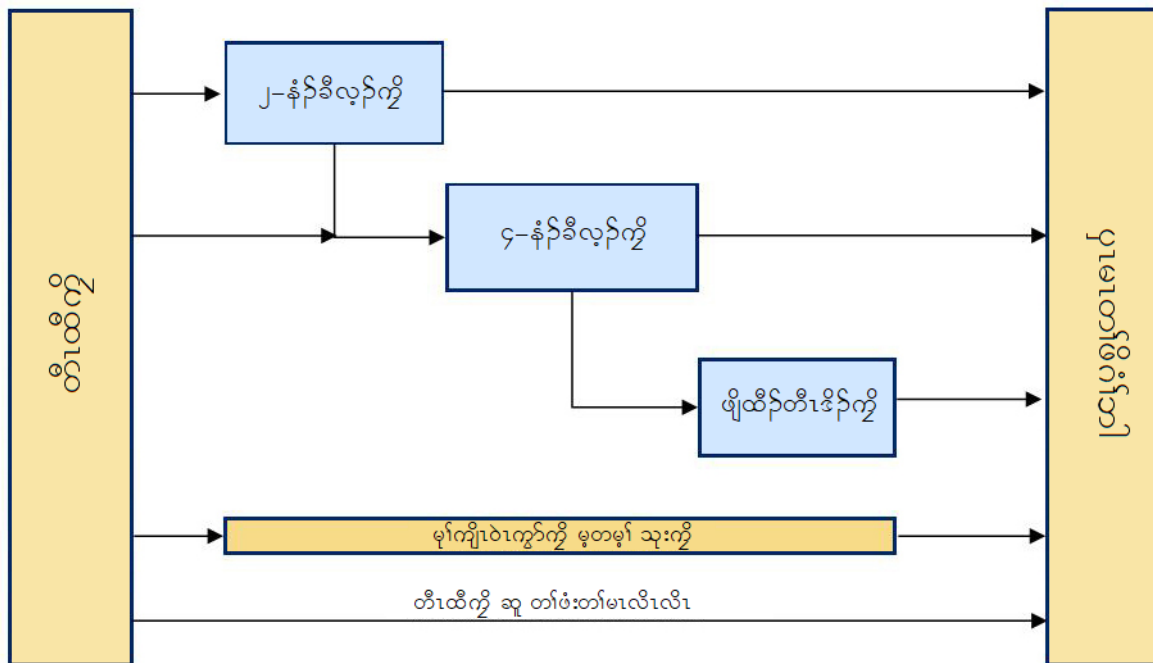

တမ်းတမ်းတမ်းအိတ်အယုတ်ဒီးတမ်းတမ်းနီဖို တံကုတ်ဘုတ်ကုတ်သုအဖီခိတ်, ၂၀၁၆

Note: Data are for persons age 25 and over. Earnings are for full-time wage and salary workers.
Source: U.S. Bureau of Labor Statistics, Current Population Survey.

ကျိကုတ်လုတ်တီးထီကုတ်ဆုပုမာ်တံဖိ

ကျိအိတ်ဒ်အါဘိလုတ်နီဖိုအဂီၢ်လုတ်မာ်လီတံလုတ်တီးထီကုတ်ဒီးကထီတ်ပုမာ်တံဖိနီလီ. မာ်သုပုသုပုသုပုသုပုသု မုတ်မုတ် တံးနီတံးအပတီးလီ ဆိတဖုလုတ်အထီတ်ကုတ်အကတီးနီလီ.

လံပ်ပတ်ထိုင်ကလီလထံကီပဒိုင်တိစါမေးစါပုကွီဖီအဂီ (Free Application for Federal Student Aid -FAFSA)

FAFSA မှာလံပ်ပတ်ထိုင်တံလအိဒ်ဒီးတံပတီလတံစုးကါအီလကပတံထိုင်ကျိုင်စုတံတိစါမေးစါတဖှ်လထံကီပဒိုင်တံတီ ကျဲလဲလါအအိဒ်အဂီန့လီ. တံပတံထိုင်တံဖံးတံမအကျဲအကျဲတဖှ်န့ကလီဒီးန့လဲမေးန့လံကွိုင်ဒီလအထိုင်န့အဖီဒိုင်သ့ န့လီ. FAFSA မှာပဒိုင်အနီပံင်ခံလကမေးန့မိပုတံမေးစါတဖှ်, တံမတံ-တံမလီ, တံဒုးလီလီစုတဖှ်, ဒီးကွိုင်သ့စုဆိုင် ထွဲတနီဒေလဲအိဒ်န့လီ.

မိပတဖှ်တုဒုးအိဒ်ထိုင် ၅၂၉ တံပတံကီစုတံတီကျဲလအိလုဒ်ကွီအဂီ (College Savings Plan) သ့ - မိပတဖှ်စးထိုင်ပ ကီကျိုင်စုဒီအဲဒဲသ့အတံမကစါ မုတမု ကျိုင်စုပကျဲသ့န့လီ. ၅၂၉ တံတီကျဲအံမုပတံကီစုတံတီကျဲလတလိုင် ဟ့ဒီသ့ဖဲတံထုးထိုင်စုအခါ (tax-advantaged savings plan) လတံဒုးအိဒ်ထိုင်အီလကဟ့ဂံဟ့ဒါတံပတံကီစုလအါ ဆူညါတံကွိုင်ဘဉ်ကွိုင်သ့အပူတဖှ်အဂီန့လီ. ၅၂၉ တံတီကျဲအံတံသ့ညါအီဖီးသဲစးဒ်အမု “တံသိုင်လီလီဆီတံတီကျဲ တဖှ်လအိဒ်ဒီးအကံအစီ” န့ဘဉ်တံဆိုင်ထွဲမေးစါအီလကီစဲတဖှ်, ကီစဲပကျဲတဖှ်, မုတမု တံကွိုင်ဘဉ်ကွိုင်သ့ပကျဲ တဖှ်ဒီးဘဉ်တံဟ့ဒီစုဟ့ဒီကမီလထံလီကီပုခိသ့တံသိုင်တံသီတံဘျါ (Internal Revenue Code) အကွိုင် ၅၂၉ န့လီ. န စုးကါ ၅၂၉ တံတီကျဲလအိဟ့ဒါတံကွိုင်ဘဉ်ကွိုင်သ့လအပတီထိုင်ထိုင်လအိဒ်ဒီးအကံအစီအတံလါဘဉ်လါစုအါကတံလါ ခိလုဒ်ကွီတဖှ်ဒီးဖှ်စဲမိတဖှ်အဂီ, ဒီးစးဖိကဟ့ဂံဝိဒီးသးသမုဒီစဲကွီတဖှ်အါမးအဂီသ့န့လီ. Pennsylvania ၅၂၉ တံပ ကီစုတံတီကျဲလအိလုဒ်ကွီအဂီ (College Savings Plan) ဟ့လီဒဲဒဲတံပတံကီစုတံတီကျဲခံခါန့လီ. PA ၅၂၉ တံအိုင် ကီတံပတံကီစုတံတီကျဲ (Guaranteed Savings Plan - GSP) မှာပတံတီကျဲလအိဒ်ဒီးတံဘဉ်ယိုင်စုလအါမေးစါဒဲဒဲ လအနကပါယံနစုပတံတဖှ်လတံသိုင်လီလီဆီတံကွိုင်ဘဉ်ကွိုင်သ့အပတီထိုင်ထိုင်တဖှ်အဂီန့လီ. PA ၅၂၉ တံဘျါလီစု တံတီကျဲ (Investment Plan -IP) ပျဲန့အခွဲလအနကယုထါ တံဘျါလီစုတံယုထါအကျဲ ၁၆ ဘီလီ Vanguard Group န့ လီ. တံပတံနီတံဟဲန့တဖှ်တအိဒ်ဘဉ်, ဒီးပုတဂါလါလါဟ့ဒါမေးစါလီသ့ဒဲဒဲန့လီ. လအနကမေးအါထိုင်တံဂံတံကျဲ အဂီလဲကွဲဖဲ <https://www.pa529.com>.

ကွိုင်သ့စုဆိုင်ထွဲတဖှ်

ကွိုင်သ့စုဆိုင်ထွဲတဖှ်အိဒ်ပတံလဲလံပုကွီဖီအကလုကီးကလုဒ်ဒီးလအယုကွါခိလုဒ်ကွီတံကွိုင်ဘဉ်ကွိုင်သ့အဂီန့လီ. ကွိုင်သ့စု ဆိုင်ထွဲအကလုကီးပပံယုဒီး- တံမလီမေး, တံလီကွဲ, ကလုဒ်န့လီဆီဒဲတံအဂီ, ပုပိမုဒ်, ဒီးပုတဂါတံမေးစါ, အဂါတဖှ်အဘဉ်စါန့လီ. တံအဂါလအနကမေးန့ကွိုင်သ့စုဆိုင်ထွဲလံပ်ပတ်ထိုင်တံလအဖျီးစိတဖှ်မုပ-

- တံမုဒ်သးမကလီတံအန့ရံတဖှ်
- န့ဆဲးလီမံလကွီအချး(ဘ)အပူ
- သ့ညီဆူသးဂဲလတံမလီအပူ
- သ့ညီဆူသးဂဲလပုတဂါအပူ

တၢ်ကွဲးနီၣ်ဒီးတၢ်မၤစၢၤအၤတဖၣ်

